

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

OD OSNOVNIH USLUGA

DO OBLIKOVANJA POLITIKA

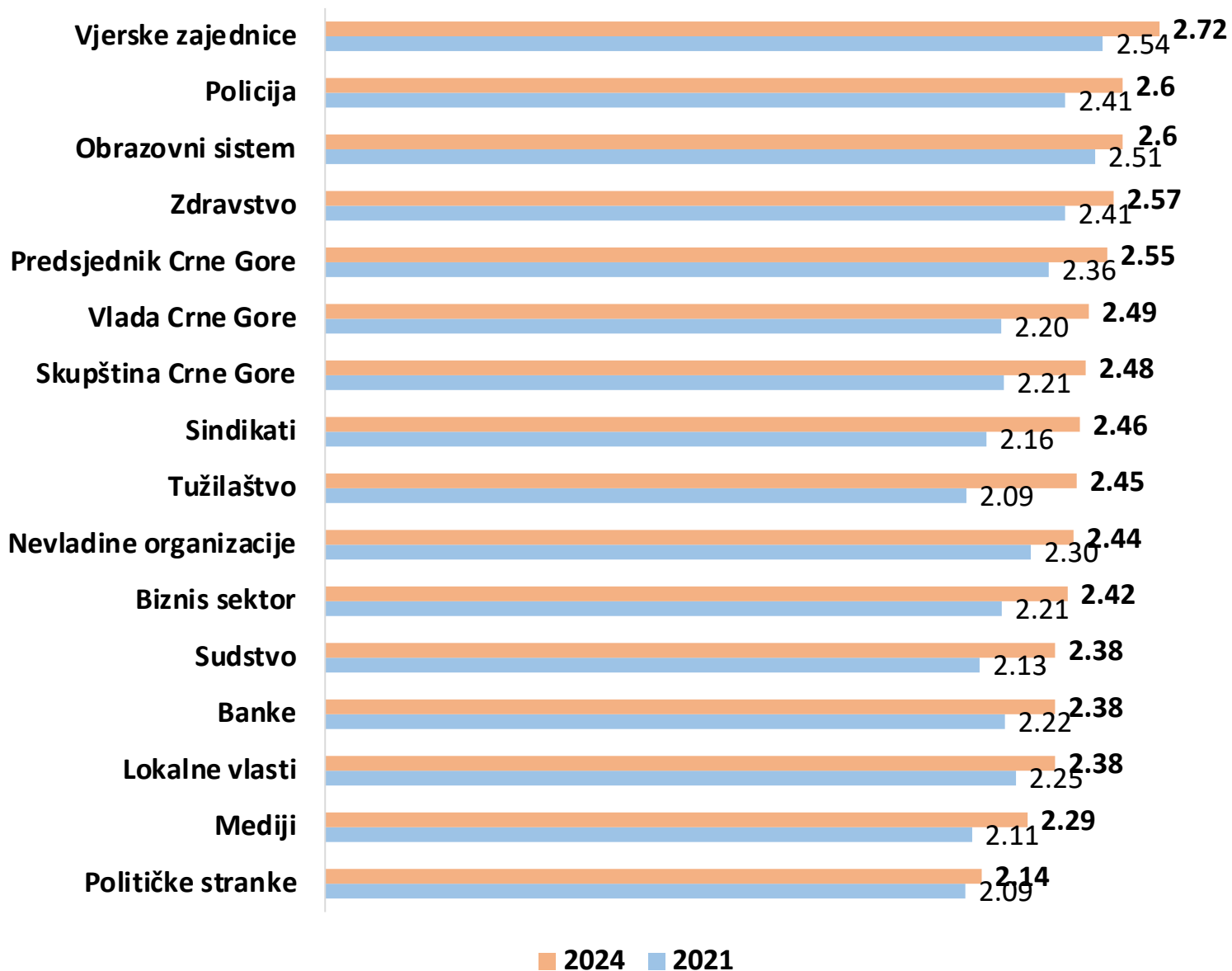
Istraživanje javnog mnjenja o ulozi civilnog
društva u procesu demokratizacije i
evropeizacije Crne Gore

Januar 2024. godine

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Realizacija:	Prikupljanje podataka obavljeno od 18. do 24. januara 2024. godine
Uzorački okvir:	Građani i građanke Crne Gore stariji od 18 godina
Veličina uzorka:	1012
Tip uzorka:	Troetafni, stratifikovani uzorak
	Prva etapa: biračko mjesto
	Druga etapa: domaćinstvo
	Treća etapa: član domaćinstva
Tip istraživanja:	CAPI prosječne dužine 14 minuta

Koliko vjerujete svakoj od navednih institucija?

Bilježi se rast povjerenja građana i građanki u sve navedene institucije od 2021. do 2024. godine, iako nijedna i dalje nema najveće povjerenje.

Vjerske zajednice prednjače sa prosječnom ocjenom 2.72, a slijede policija i obrazovni sistem (2.6), te zdravstvo (2.57) i predsjednik države (2.55).

Mediji i političke stranke su na dnu liste, a najznačajniji rast se konstatuje kod tužilaštva koje je 2021. bilo pri dnu liste, dok je 2024. po sredini.

Skala od 1 do 4 (1 - uopšte nema povjerenje, 2 - malo povjerenje, 3 - srednje povjerenje, 4 - veliko povjerenje)

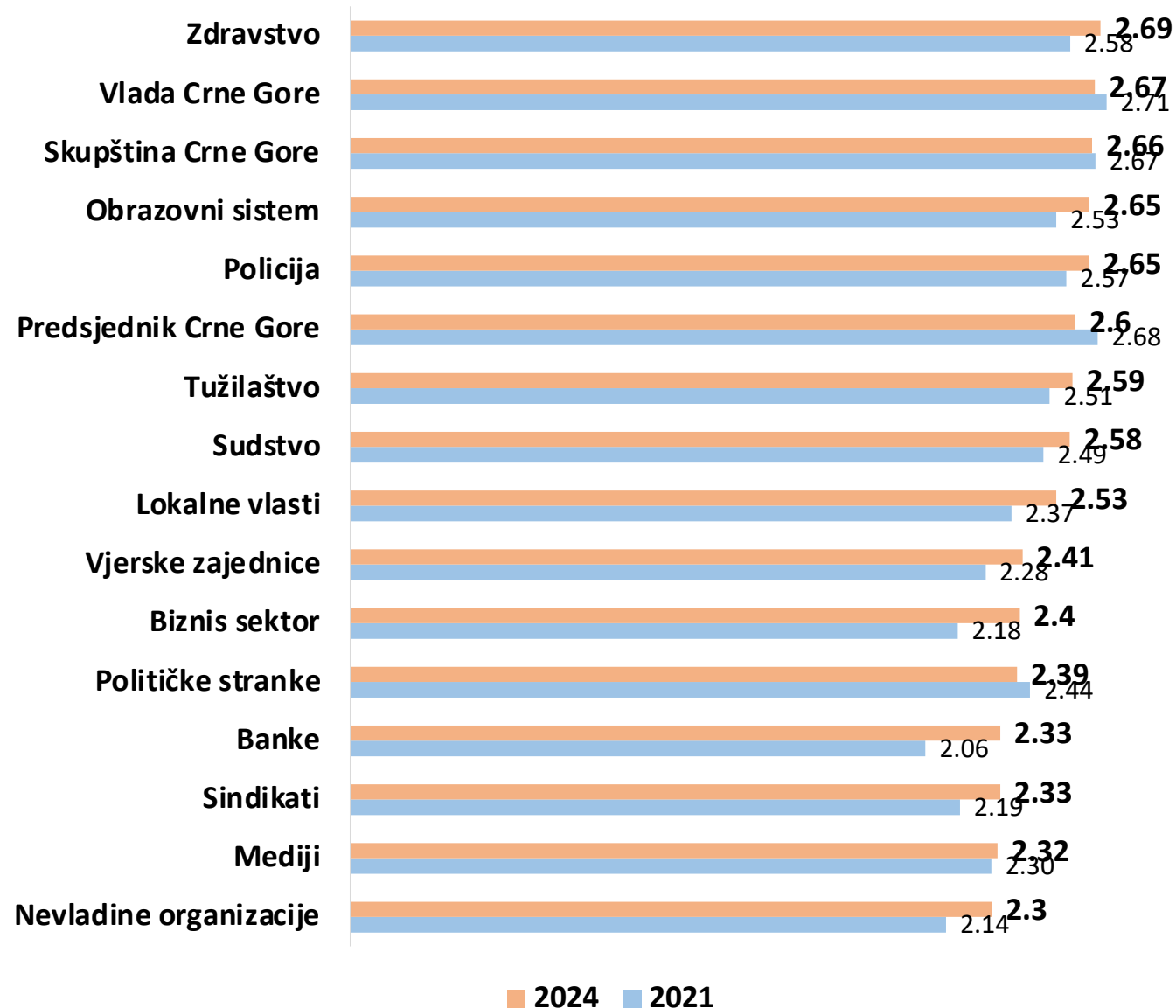
Ko nosi najveću odgovornost za dobrobit društva?

Zdravstveni sistem je percipiran kao najodgovorniji za dobrobit društva, zatim Vlada, pa Skupština Crne Gore.

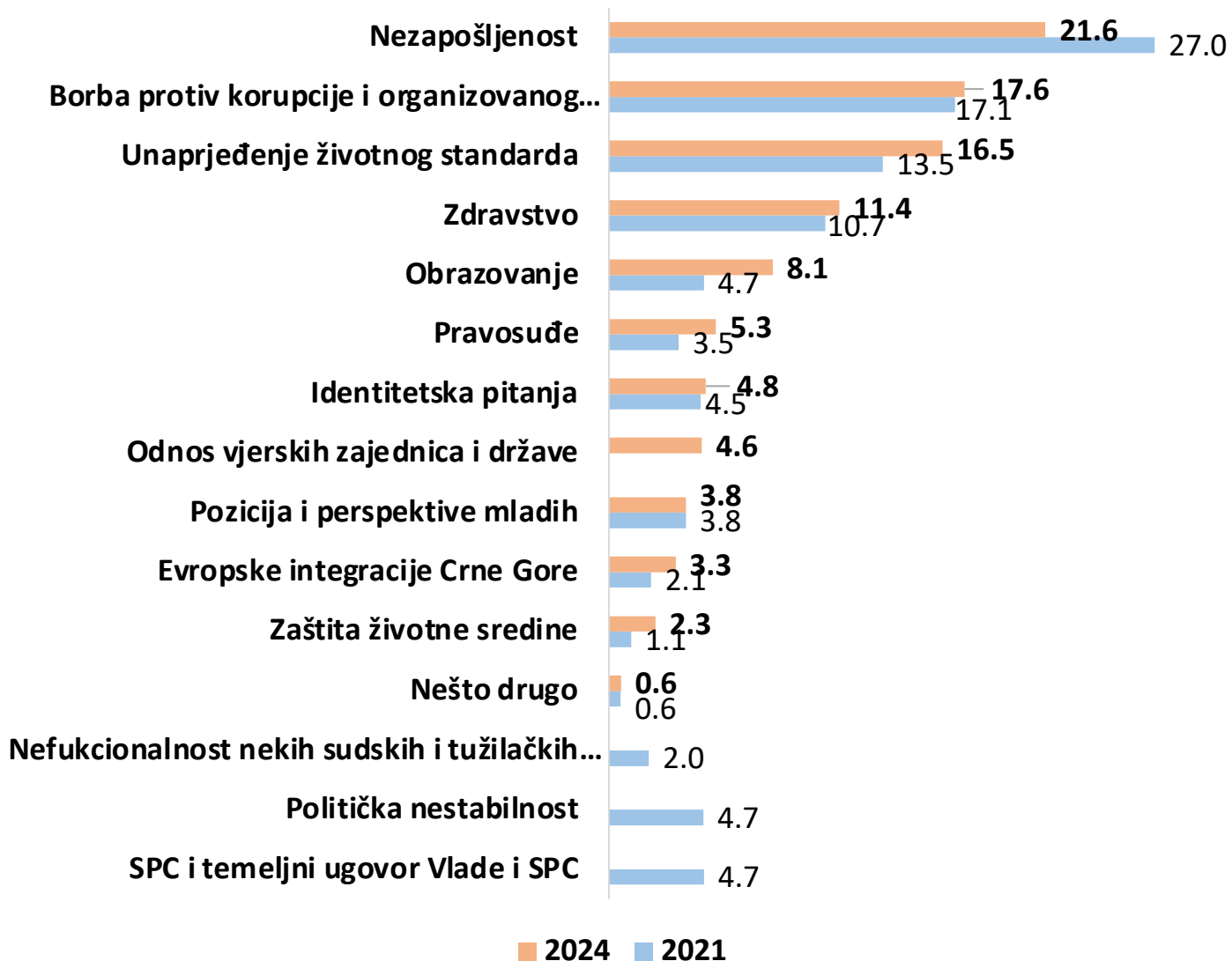
Obrazovni sistem se vidi nešto odgovornijim za dobrobit društva u odnosu na raniji talas.

Među institucije koje imaju najmanje odgovornosti za dobrobit percipiraju se nevladine organizacije, mediji, sindikati i banke.

Skala od 1 do 3 (1 - nema odgovornost, 2 - ima određenu odgovornost, 3 - ima veliku odgovornost)

Što su, prema Vašem mišljenju, najvažniji problemi u Crnoj Gori danas?

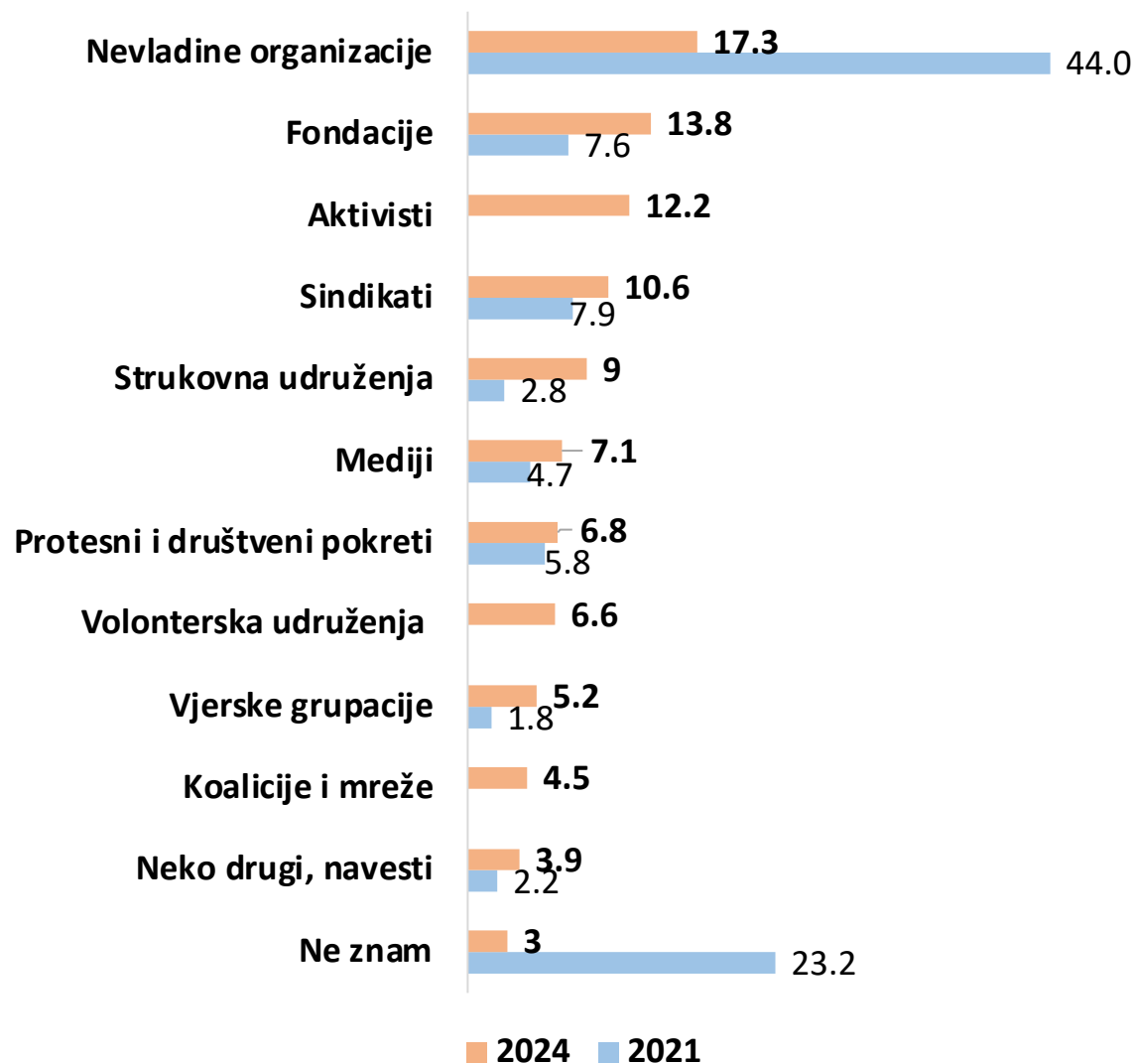
Nezapošljenost se percipira kao najvažniji problem, iako uz pad sa 27% u 2021. na 21.6% u 2024. godini.

Borba protiv korupcije i organizovanog kriminala ostaje veliki problem, kao i unaprjeđenje životnog standarda.

Najveći rast percepcije problema zabilježen je u domenu obrazovanja, sa 4.7% u 2021. na 8.1% u 2024. godini.

Napomena: bilo je moguće navesti do tri najvažnija problema

Ko, prema Vašem mišljenju, čini civilno društvo?

Nevladine organizacije su se u 2021. prepoznavale kao glavni akteri civilnog društva sa 44.0%, ali je ta percepcija danas drugačija, tj. mnogo je manji broj onih koji civilno društvo gledaju samo kroz NVO - 17.3%.

Fondacije, sindikati, mediji i strukovna udruženja se mnogo više vide kao sastavni dijelovi civilnog društva. Novi akteri su navedeni u ponudi ovogodišnjeg istraživanja, pa su i oni dobili na prepoznatljivosti u ovom okviru - aktivisti 12.2%, koalicije i mreže 4.5%, i volonterska udruženja 6.6%.

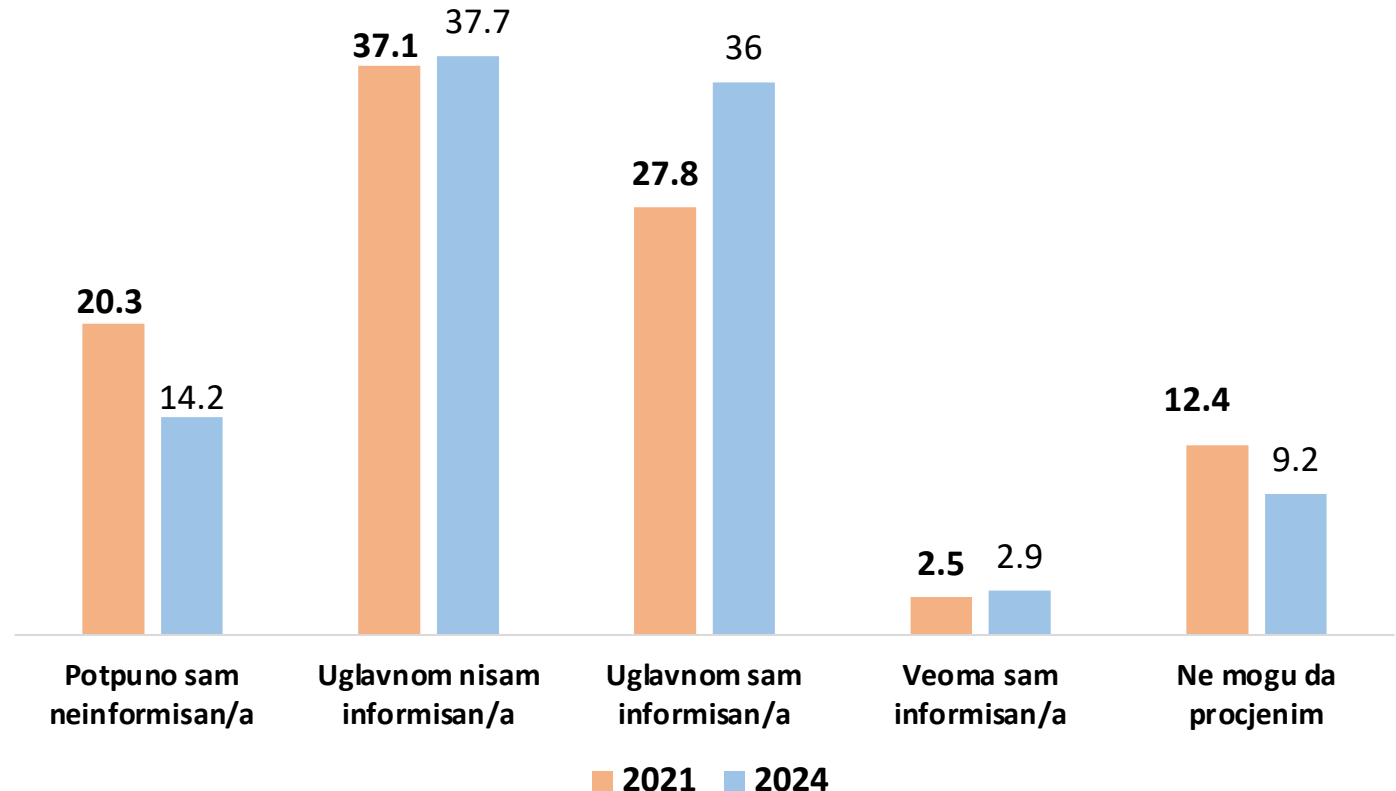
Ovo ukazuje da postoji prepoznavanje šireg spektra grupa koje doprinose civilnom društvu.

Ogroman pad u kategoriji neopredijeljenih (sa 23.2% na 3%) znak je i bolje informisanosti i razumijevanja građana i građanki o opsegu civilnog društva.

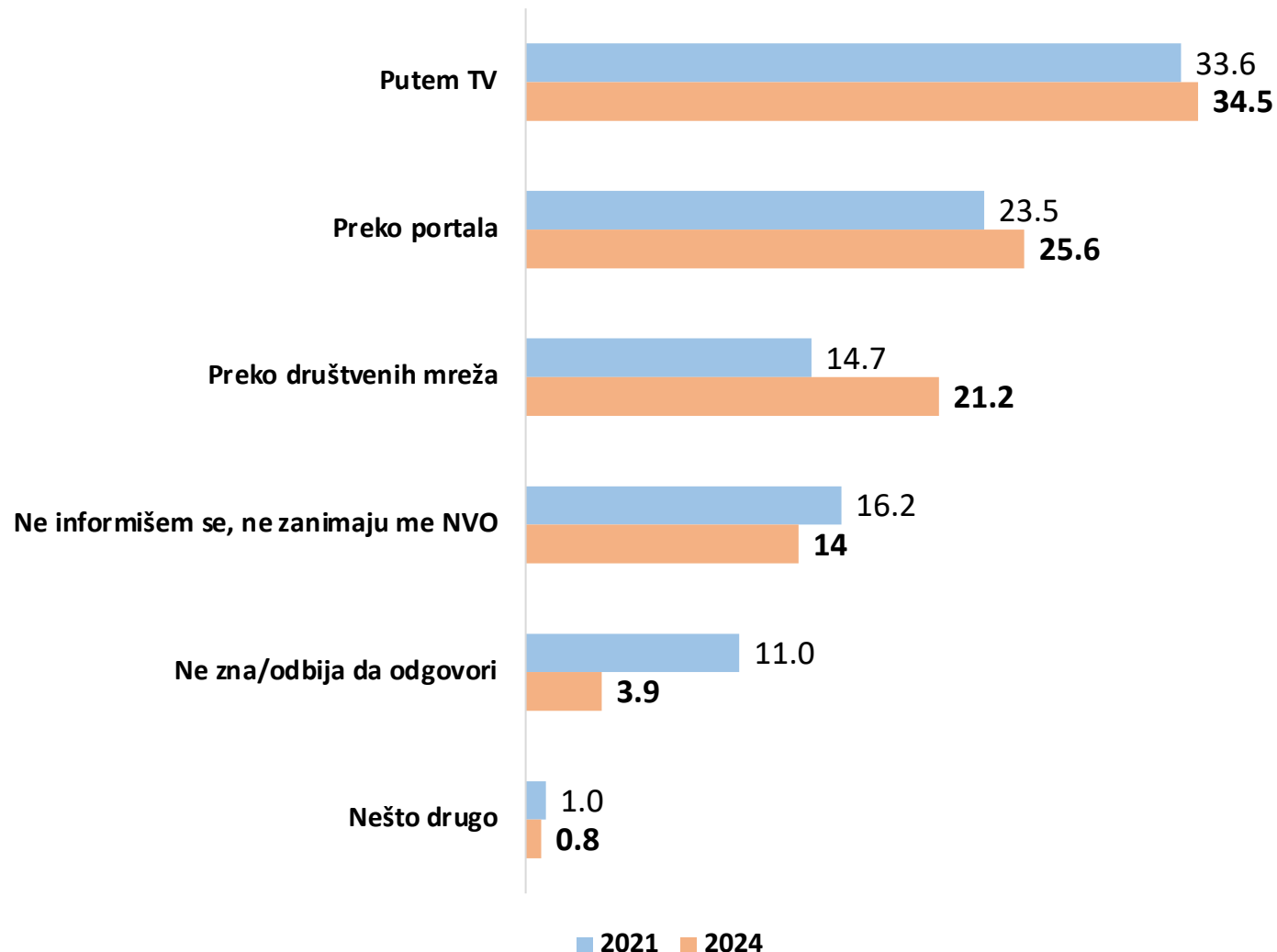
Koliko ste informisani o radu civilnog sektora u Crnoj Gori?

Vidljiv je i pomak u informisanosti građana i građanki o civilnom sektoru.

Između 2021. i 2024. godine - procenat onih koji su se izjasnili kao *potpuno neinformisani* smanjio se sa 20.3% na 14.2%, što ukazuje na poboljšanje u dostupnosti informacija o civilnom sektoru ili povećanoj pažnji građanstva prema aktivnostima ovog sektora. Značajan rast se vidi kod onih koji su se izjasnili kao *uglavnom informisani*, sa 27.8% na 36%.

Na koji način se informišete o aktivnosti civilnog sektora u Crnoj Gori?

Kao i u prethodnom talasu istraživanja, **trećina ispitanika/ca se informiše o radu civilnog sektora putem TV-a**, za četvrtinu su izvor portali, a za petinu društvene mreže (rast od 6.5% u odnosu na 2021).

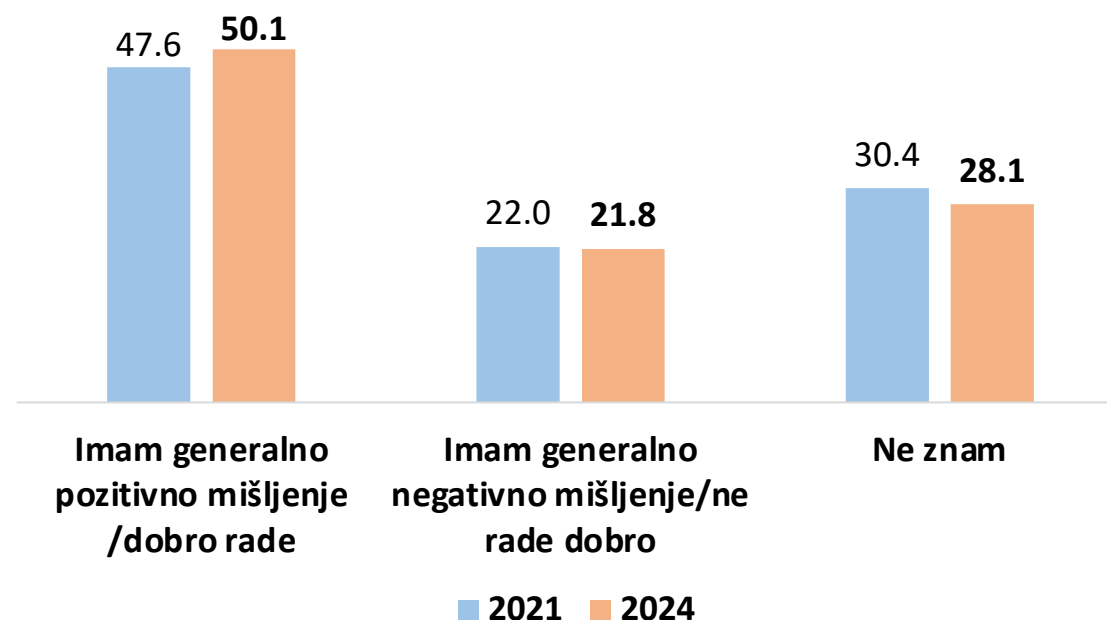
Dodatno, 14% građana i građanki navodi da se ne informišu jer ih ne zanimaju NVO, a manje od 4% se nije određivalo oko ovog pitanja.

Kakvo je Vaše mišljenje o nevladinim organizacijama?

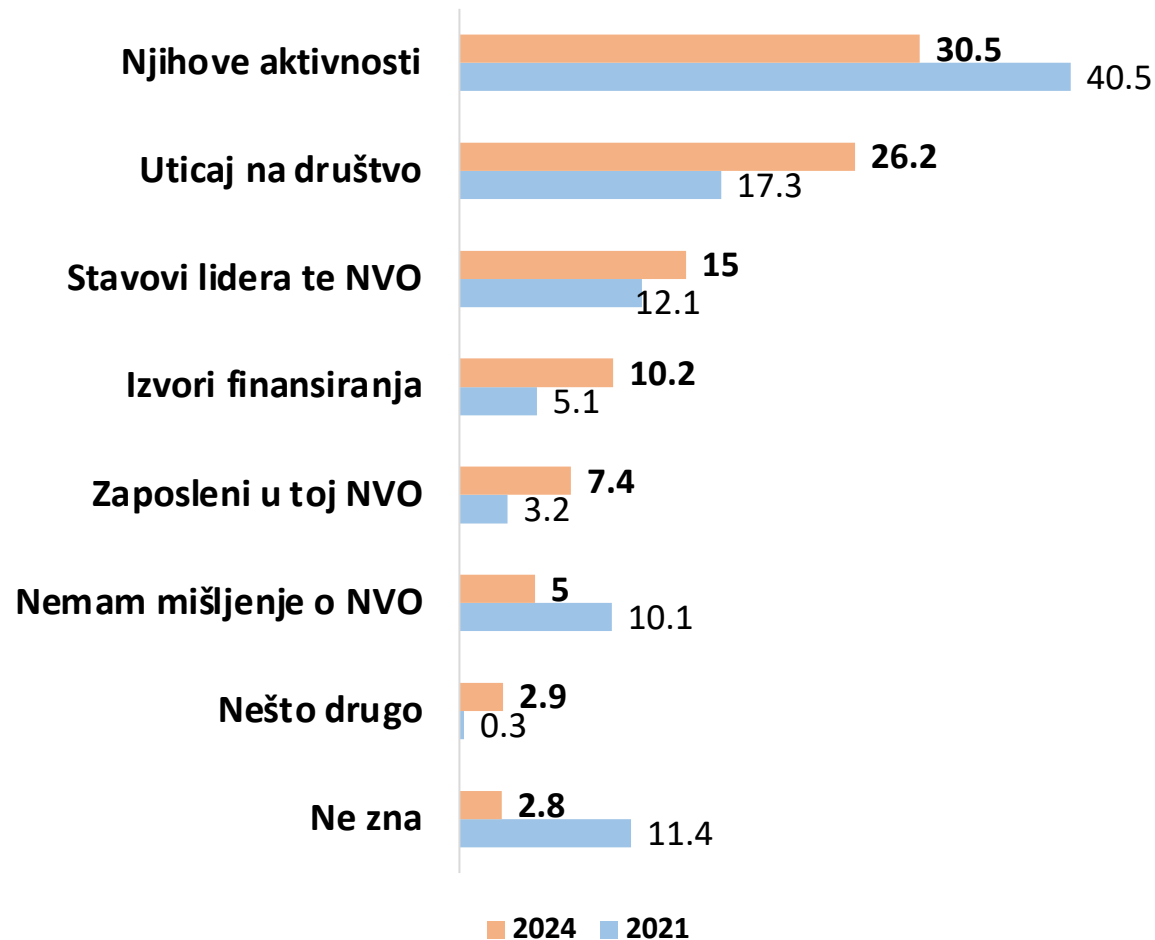
Većina građana i građanki ima generalno pozitivno mišljenje o radu NVO, uz rast na 50.1% u 2024. u odnosu na 47.6% onih koji su 2021. imali pozitivan stav.

Procenat onih koji imaju negativno mišljenje o NVO je nepromijenjen u ova dva talasa.

Stav ka ovom pitanju nema 28% ispitanika/ca, što je manje nego 2021. godine.

Što najviše utiče na kreiranje Vašeg stava o nekoj NVO?

Najvažniji faktor koji utiče na kreiranje stava o NVO su *njihove aktivnosti*, što je zajedničko za oba talasa istraživanja. No, primjetan je pad u pozicioniranju ovog faktora (sa 40.5% na 30.5%), i paralelni značajan **rast faktora *uticaja na društvo*** (sa 17.3% na 26.2%).

Stavovi lidera određene NVO su, takođe, postali značajniji (porast sa 12.1% na 15%).

Značajan skok je primjećen i kod ***izvora finansiranja*** (sa 5.1% na 10.2%).

Zaposleni u određenoj NVO postaju važni u oblikovanju stava o nekoj NVO, odnosno taj uticaj je porastao sa 3.2% na 7.4%.

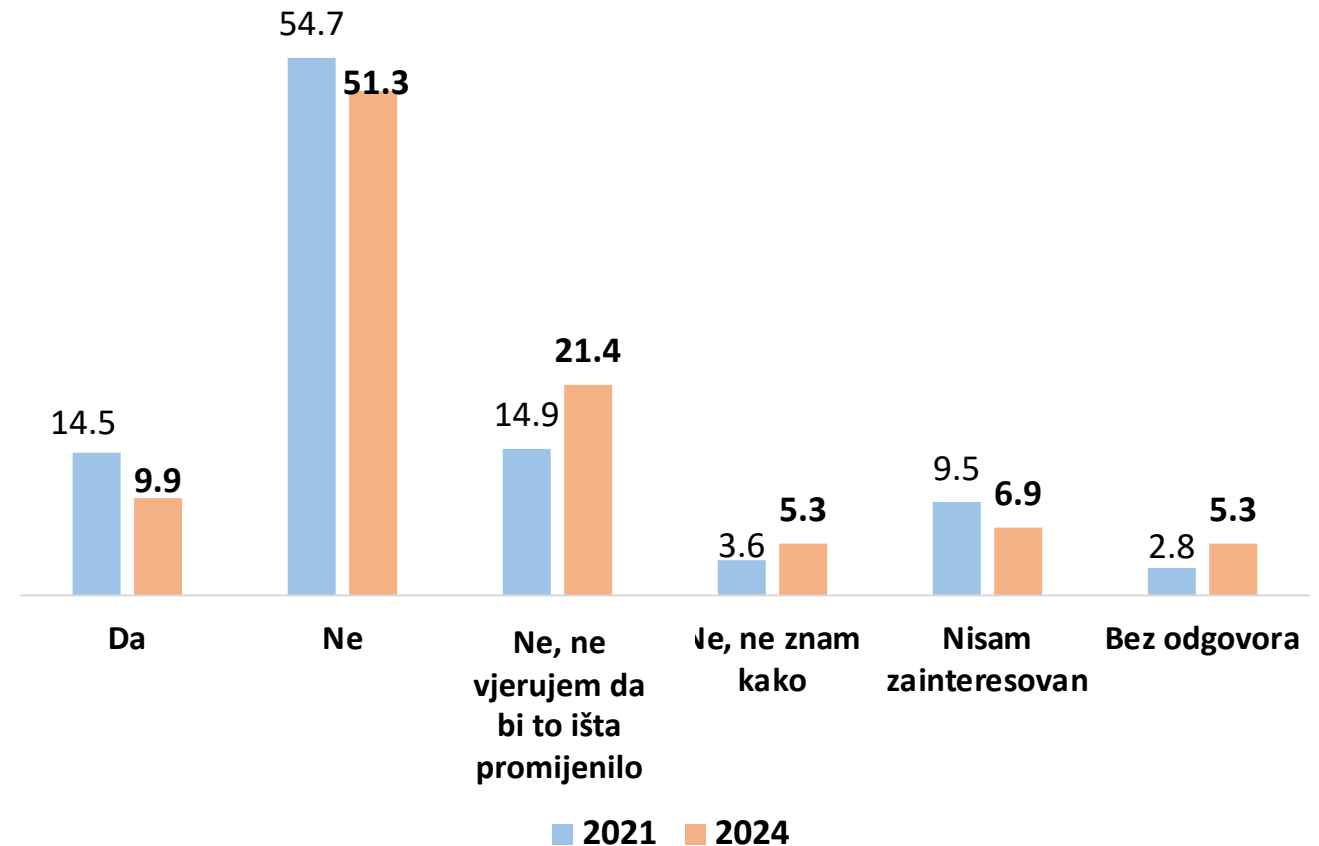
Da li ste u proteklih 12 mjeseci Vi lično preduzeli neku akciju koja bi bila usmjerena na adresiranje nekog konkretnog problema u Vašoj zajednici?

Građanski aktivizam je u padu (sa 14.5% u 2021. na 9.9% u 2024. godini), uz **priličan rast kod onih koji ne vjeruju da bi to išta promijenilo** (sa 14.9% na 21.4%).

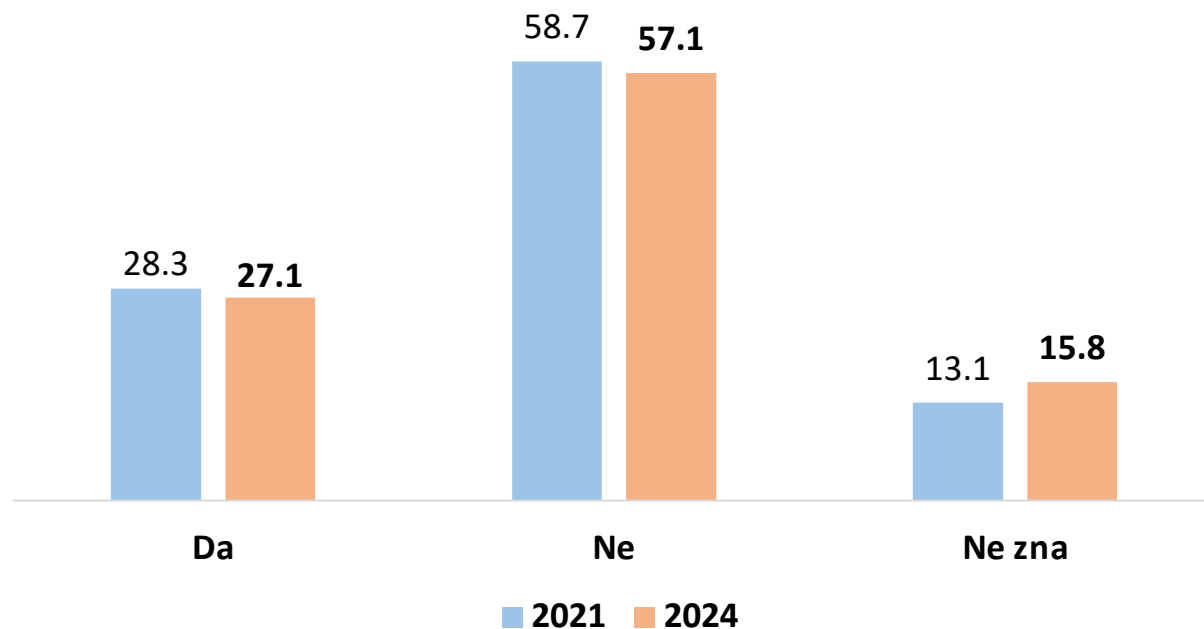
Broj onih koji nisu preduzeli nikakvu akciju je nešto manji (sa 54.7% na 51.3%).

Mali rast je primjetan u kategorijama *ne znam kako*, ali i među neodlučnima oko ovog pitanja.

Procenat građana i građanki koji su izjavili da *nisu zainteresovani* za preduzimanje akcije je smanjen (sa 9.5% na 6.9%).

Da li biste razmotrili mogućnost da se uključite u aktivnosti NVO koja promoviše ciljeve, aktivnosti ili promjene za koje se Vi zalažete?

Više od četvrtine građana i građanki bi razmotrilo uključenje u aktivnosti NVO koja promoviše ciljeve, aktivnosti ili promjene za koje se zalažu, dok to ne bi učinilo 57.1%, a što je slično podacima iz ranijeg talasa.

Broj onih koji nemaju stav o ovom pitanju je porastao.

NVO u odnosu na različite aktere, interese i ciljeve

	Uopšte se ne slažem	Djelimično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelimično se slažem	U potpunosti se slažem
NVO su nezavisne od vlasti	11.1	19.2	49.5	13.2	7
NVO su nezavisne od političkih partija	12.6	21.6	45.3	13.1	7.3
NVO pokušavaju da budu korektiv vlasti	6.9	14.4	40.8	26.4	11.5
NVO su bile vrlo kritične prema prethodnoj Vladi, ali su sad dominantno utihnule u kritici iako su mnogi stari problemi ostali	8.7	17.2	49.9	18.3	5.9
NVO se bore za pravdu i ljudska prava svih, a posebno marginalizovanih i ugroženih	7.3	13.6	46.7	23.1	9.3

Da su NVO nezavisne od vlasti, djelimično ili u potpunosti, procjenjuje petina građana i građanki (20.2%), što je pad u odnosu na 2021. kada je tog stava bila skoro trećina (32.5%), a sličan odnos se bilježi i kod pitanja u nezavisnosti od političkih partija (20.4% u 2024. u odnosu na 30.2% u 2021). U 2024. godini značajno raste broj onih koji ne mogu da se odrede oko ovih pitanja. Međutim, da NVO pokušavaju biti korektiv vlasti ostaje na stabilnoj poziciji (37.9% u 2024. u odnosu na 36.3% u 2021), uz malo povećanje i onih koji smatraju da to nije tako (21.3% u 2024. u odnosu na 18.8% u 2021).

Postoji percepcija da su NVO bile kritične prema prethodnoj vladi, ali da je to sada manje slučaj (24.2% u 2024. u odnosu na 31% u 2021), mada je porastao i broj onih koji nisu saglasni sa ovom tvrdnjom (22.9% u 2021. na 25.9% u 2024), kao i broj onih koji se ne mogu odrediti (sa 46.1% u 2021. na 49.9% u 2024.)

Većina je saglasna, kao i u ranijem talasu, da se NVO bore za pravdu i ljudska prava, ali se i tu konstatuje rast broja neodlučnih.

NVO u odnosu na različite aktere, interese i ciljeve

	Uopšte se ne slažem	Djelimično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelimično se slažem	U potpunosti se slažem
NVO se zalažu za evropske vrijednosti i standarde	4.8	12.2	48.6	25.7	8.7
NVO pretežno služe za lične interese pojedinaca	8.9	20.1	46.7	17.8	6.5
Pravi ciljevi NVO zavise o onome ko ih finansira	6.4	11.9	44.2	22.1	15.5
NVO imaju važnu ulogu u isticanju i rješavanju problema u društvu	6.6	15.9	49	23.1	5.4

Smanjen je procenat građana i građanki koji cijene da se NVO zalažu za evropske vrijednosti i standarde (sa 40.5% u 2021. na 34.4% u 2024), a **povećan broj neodlučnih oko ovog pitanja** (sa 40.7% u 2021. na 48.6% u 2024).

Smanjen je i procent onih smatraju da NVO pretežno služe za lične interese pojedinaca (sa 29.5% u 2021. na 24.3% u 2024, a rast je onih koji ne smatraju da su NVO podređene pojedinačnim interesima - 29% u 2024. vs 24.8% u 2021).

Manji je broj onih koji ciljeve NVO vezuju isključivo za izvore (sa 41.7% u 2021. taj broj pada na 37.6% u 2024).

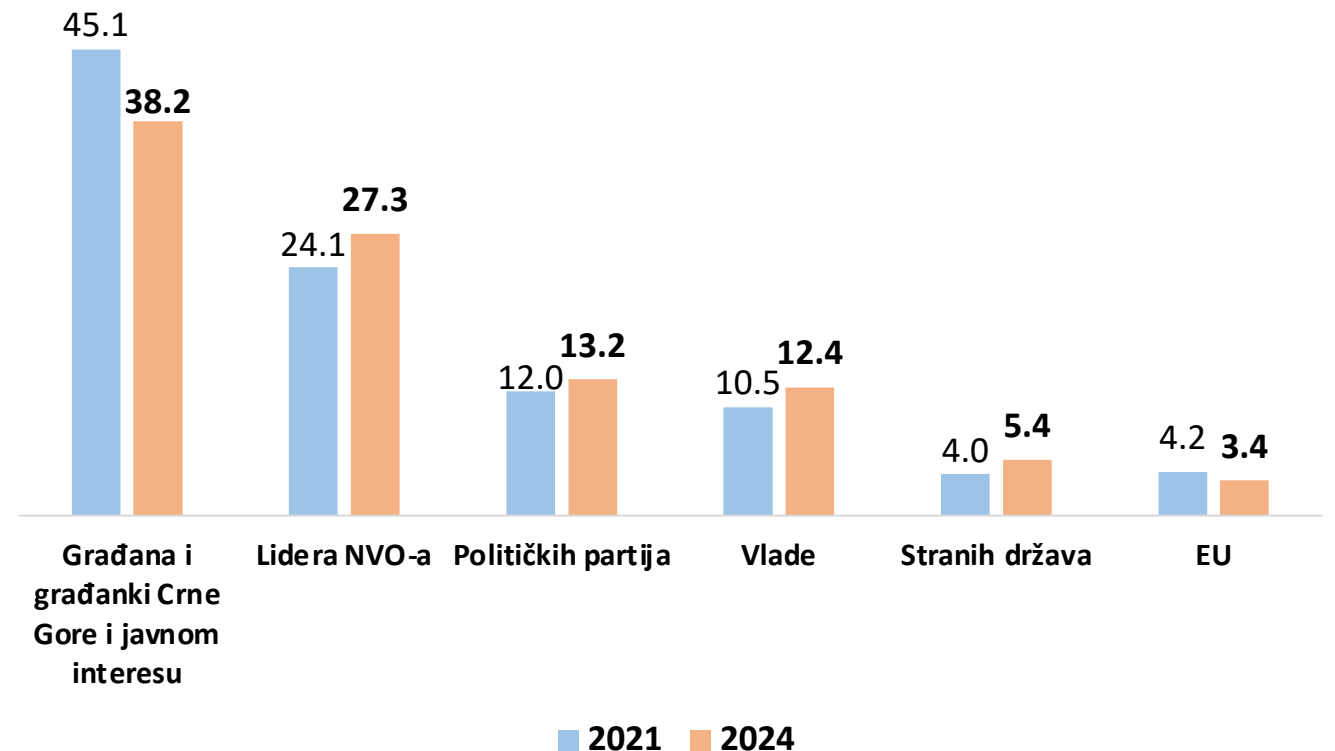
Pada percepcija važnosti uloge NVO u društvu (sa 38.7% u 2021. na 28.5% u 2024, iako je i manji broj onih koji su protivni takvoj percepciji a raste i broj neopredjeljenih oko ovog pitanja u 2024).

U čijem interesu rade NVO?

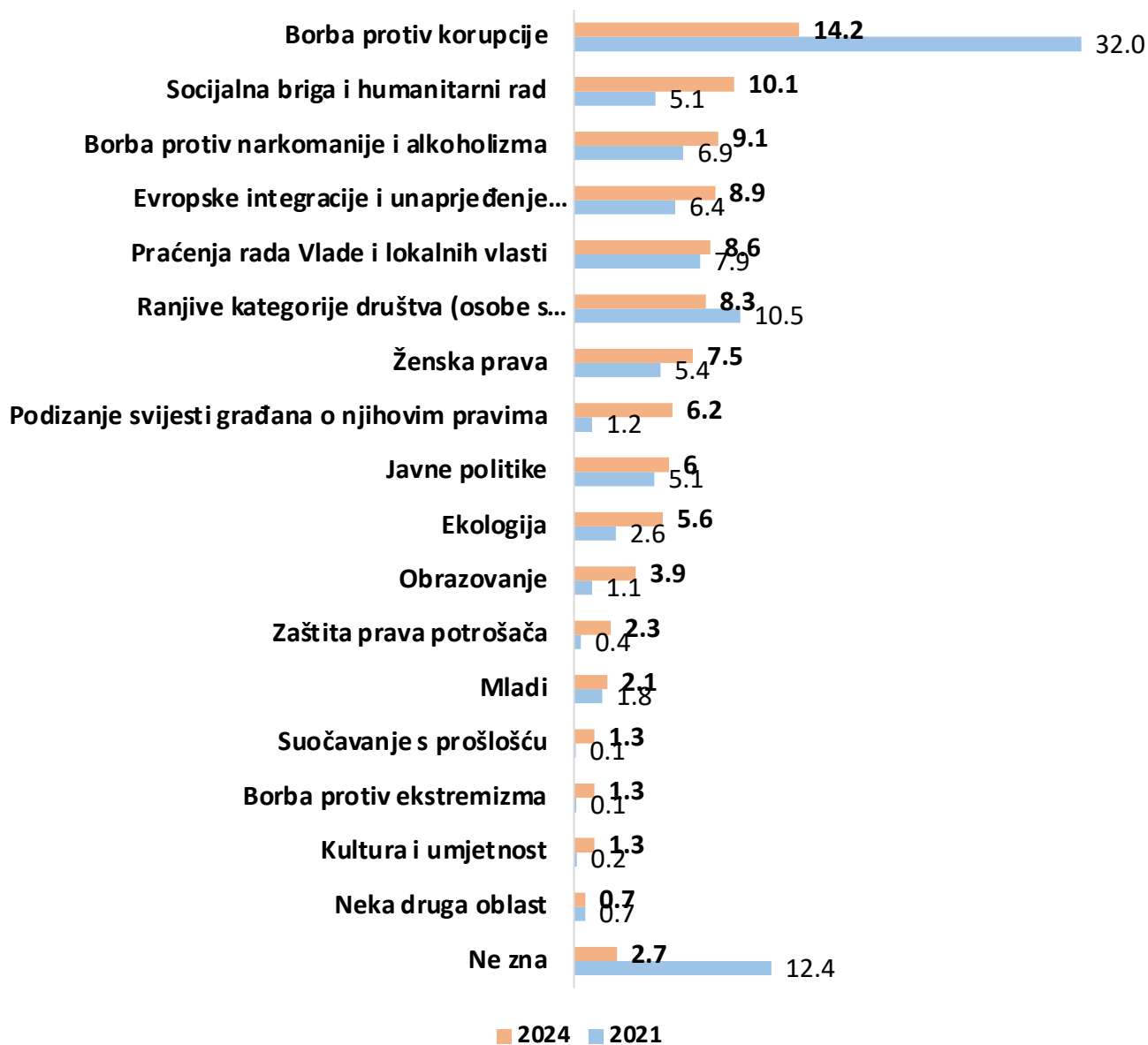
Da NVO rade u javnom i interesu građana i građanki danas smatra **38.2%**, što manje nego u prethodnom talasu iz 2021. godine (45.1%)

Za oko 3% je porastao broj onih koji smatraju da NVO rade u interesu svojih lidera u odnosu na 2021. godinu.

Takođe, primjerman je **blagi rast u percepciji da NVO rade u interesu političkih partija, odnosno u interesu Vlade.**

U kojim oblastima su NVO u Crnoj Gori najaktivnije?

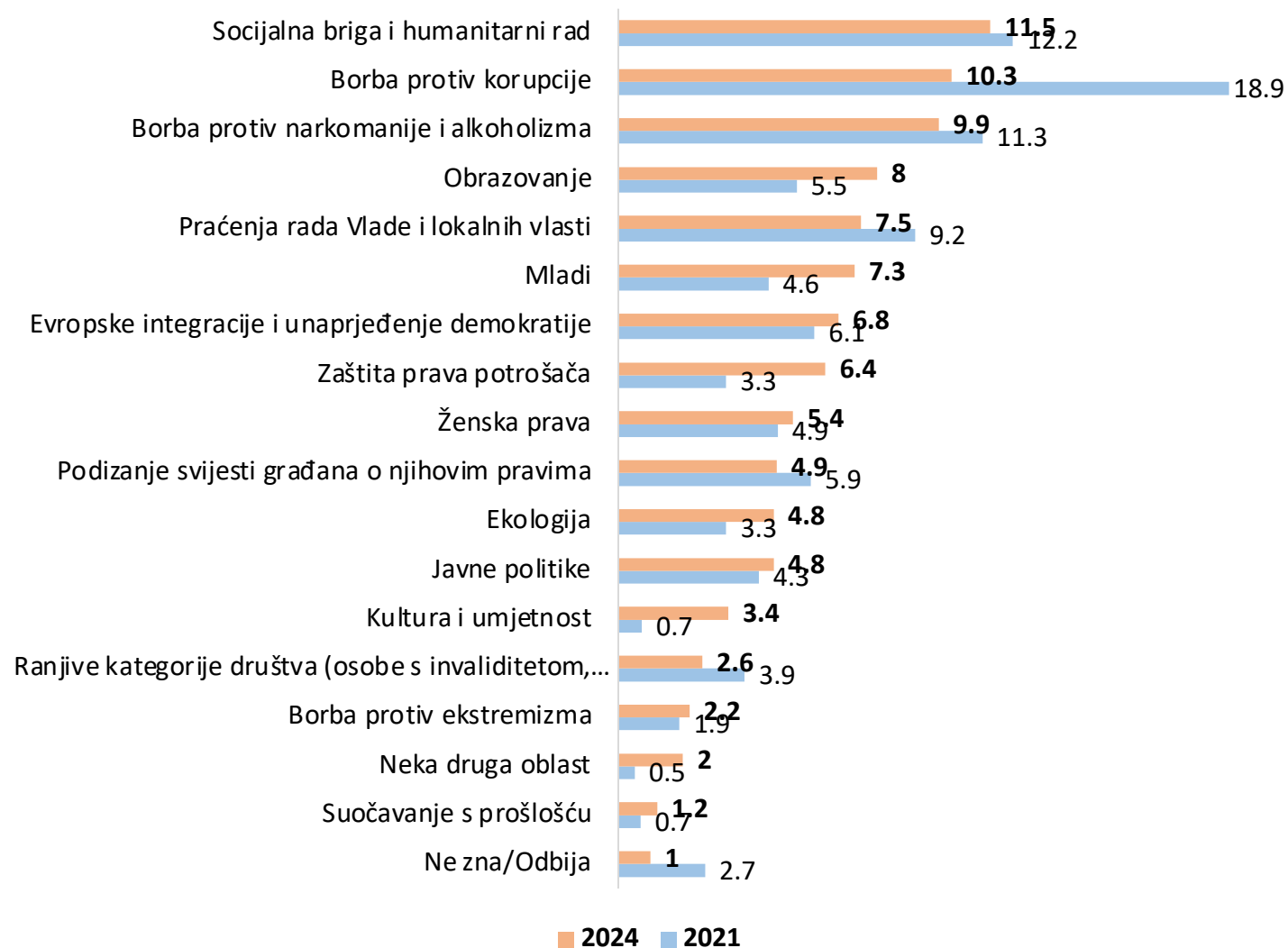

Iako borba protiv korupcije ostaje najprepoznatljivija oblast djelovanja NVO, bilježi se ogroman pad u percepciji te aktivnosti - sa 32% u 2021. na 14.2% u 2024. godinu.

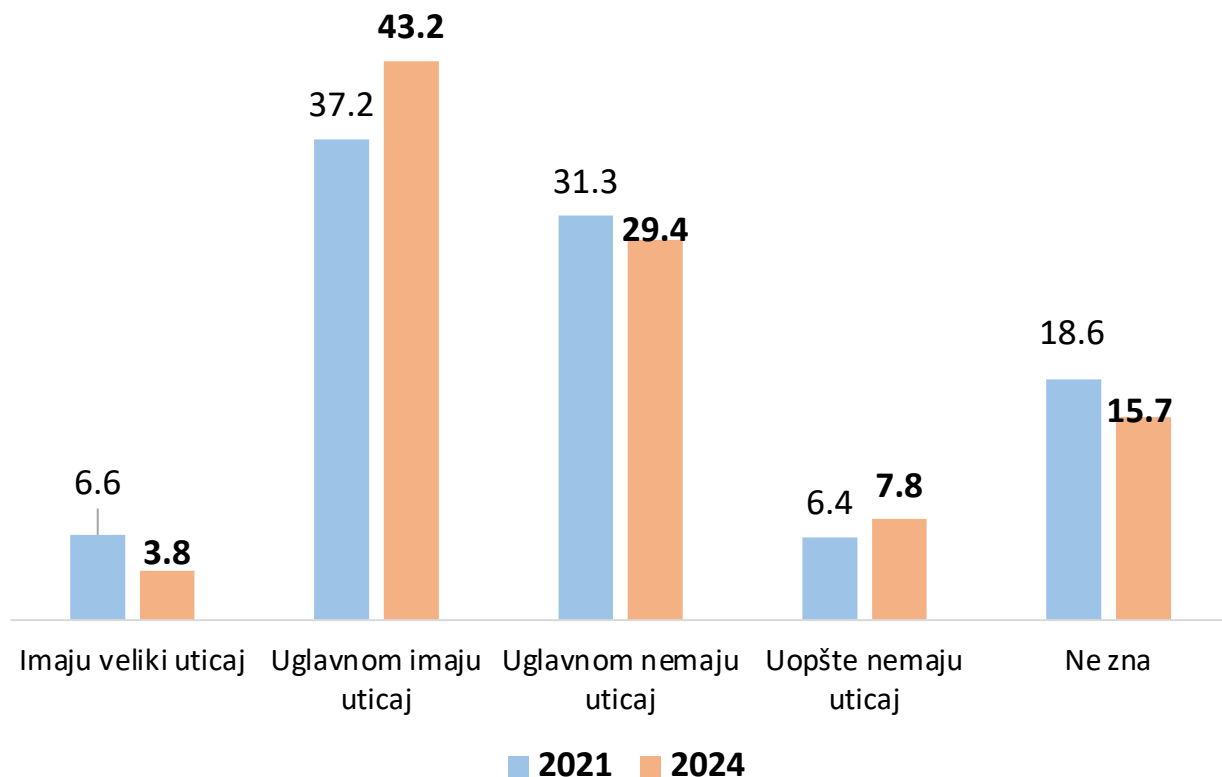
Socijalna briga i humanitarni rad postaju mnogo vidljivije aktivnosti NVO (rast sa 5.1% u 2021. na 10.1% u 2024), kao i borba protiv narkomanije i alkoholizma, evropske integracije i unaprijeđenje demokratije, praćenje rada Vlade i lokalnih vlasti, a priličan rast prepoznatljivosti aktivnosti u podizanju svijesti o pravima građana, ženskim pravima, ekologiji, obrazovanju...

U kojim oblastima bi NVO u Crnoj Gori trebalo da budu više angažovane?

Građani i građanke smatraju da **NVO treba da budu više angažovane u socijalnoj brizi i humanitarnom radu (11.5%), borbi protiv korupcije (10.3%), borbi protiv narkomanije i alkoholizma (9.9%), dok se u obrazovanju bilježi rast te potrebe.**

Koliki uticaj imaju NVO u unaprjeđenju stanja u crnogorskom društvu?

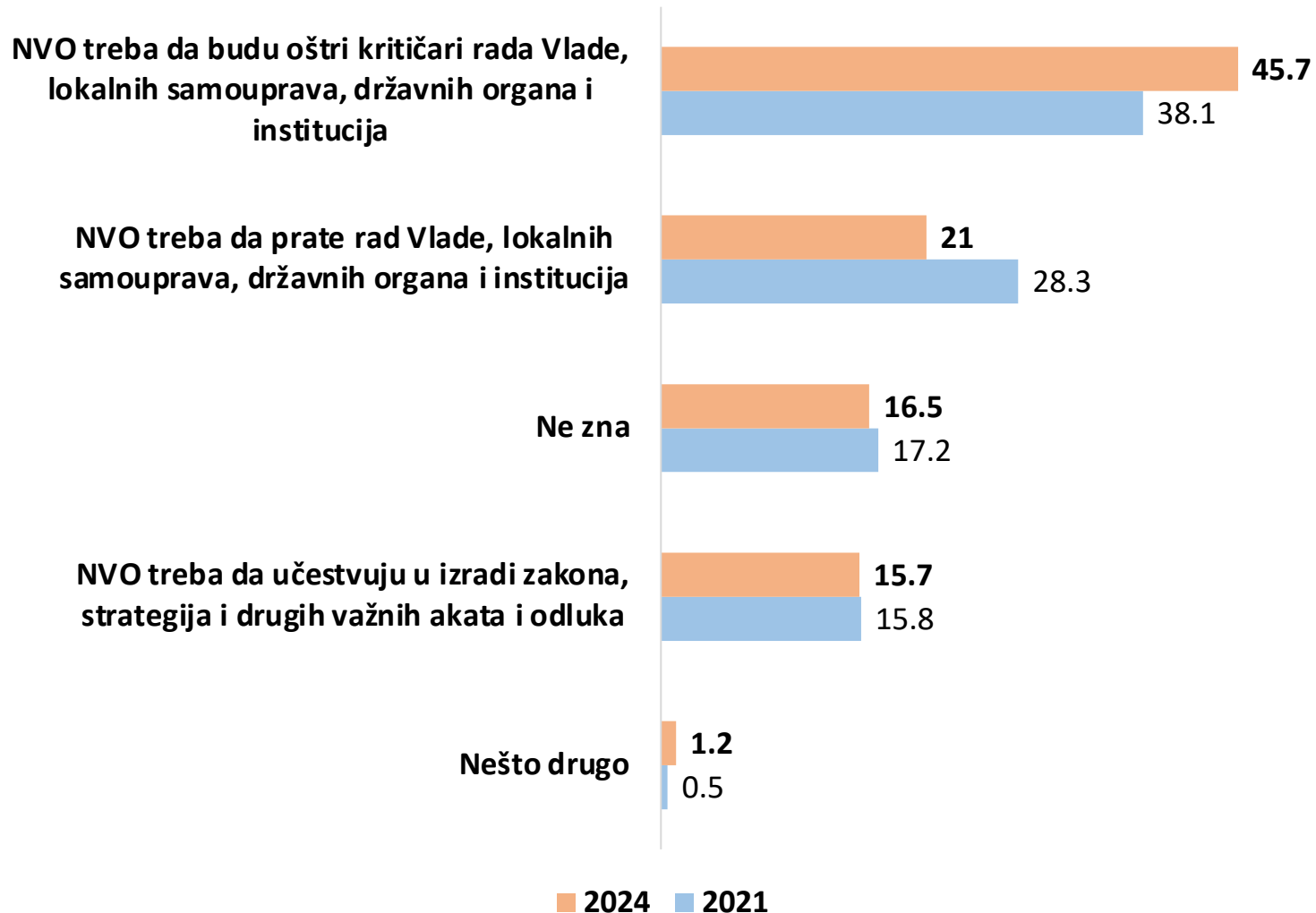
Da NVO uglavnom imaju uticaj ili veliki uticaj cijeni **47% u 2024**, što je rast u odnosu na **2021**, kad je ta brojka ukupno bila 43.8%, uz napomenu da je manji broj onih koji danas vide da je taj uticaj veliki.

Takođe, **mišljenje da NVO uglavnom nemaju uticaj se blago smanjilo** - sa 31.3% u 2021. na 29.4% u 2024. godini.

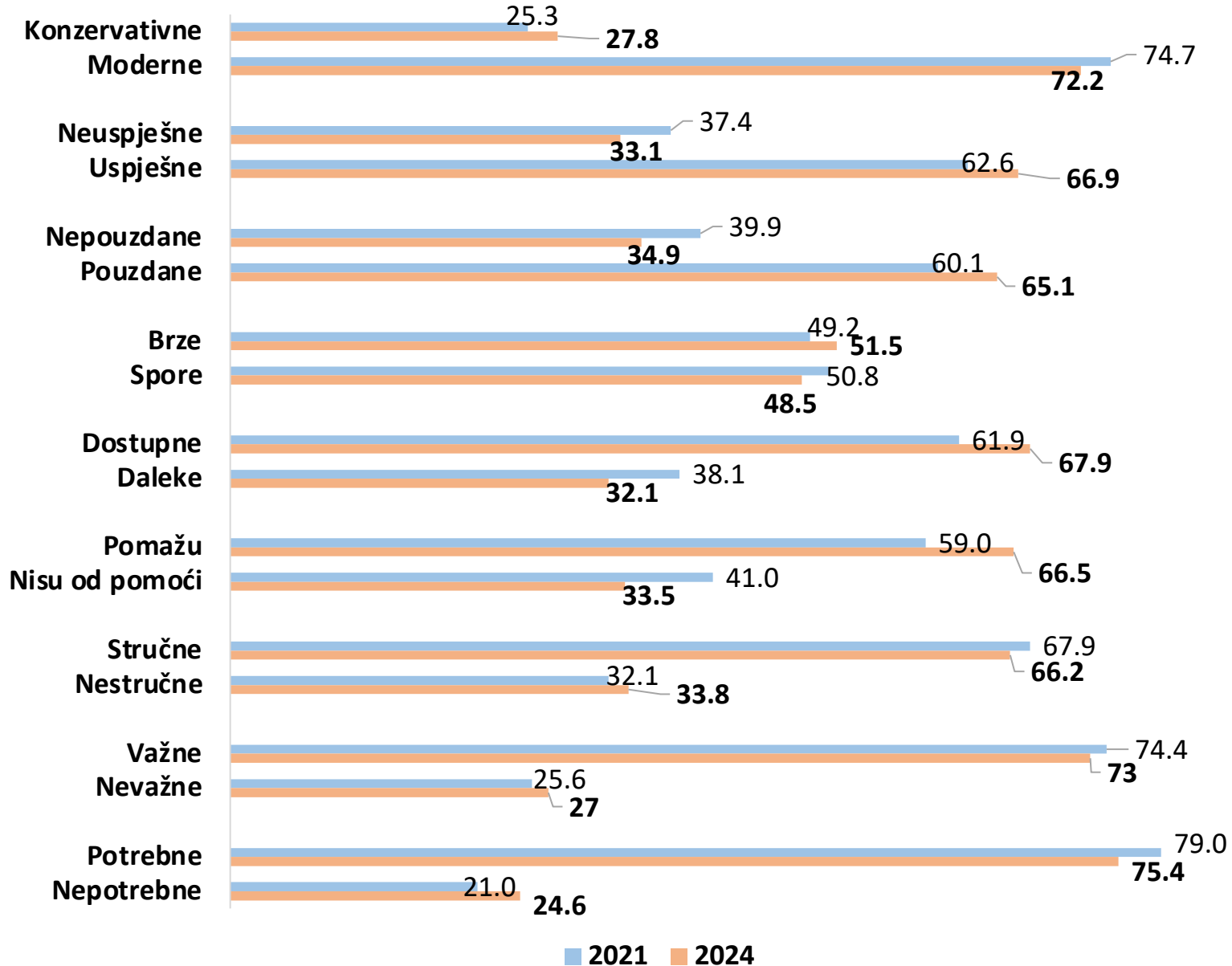
Koja je najvažnija uloga koju NVO treba da imaju u Crnoj Gori?

Značajan je rast u stavu da NVO treba da budu oštri kritičari rada Vlade i državnih organa - sa 38.1% u 2021. na 45.7% u 2024. godini.

Smanjio se broj onih koji najvažniju ulogu NVO vide u monitoringu rada Vlade i državnih institucija (sa 28.3% u 2021. na 21% u 2024), a na istom nivou je ostao procent onih koji smatraju da NVO treba da učestvuju u izradi zakona i strategija.

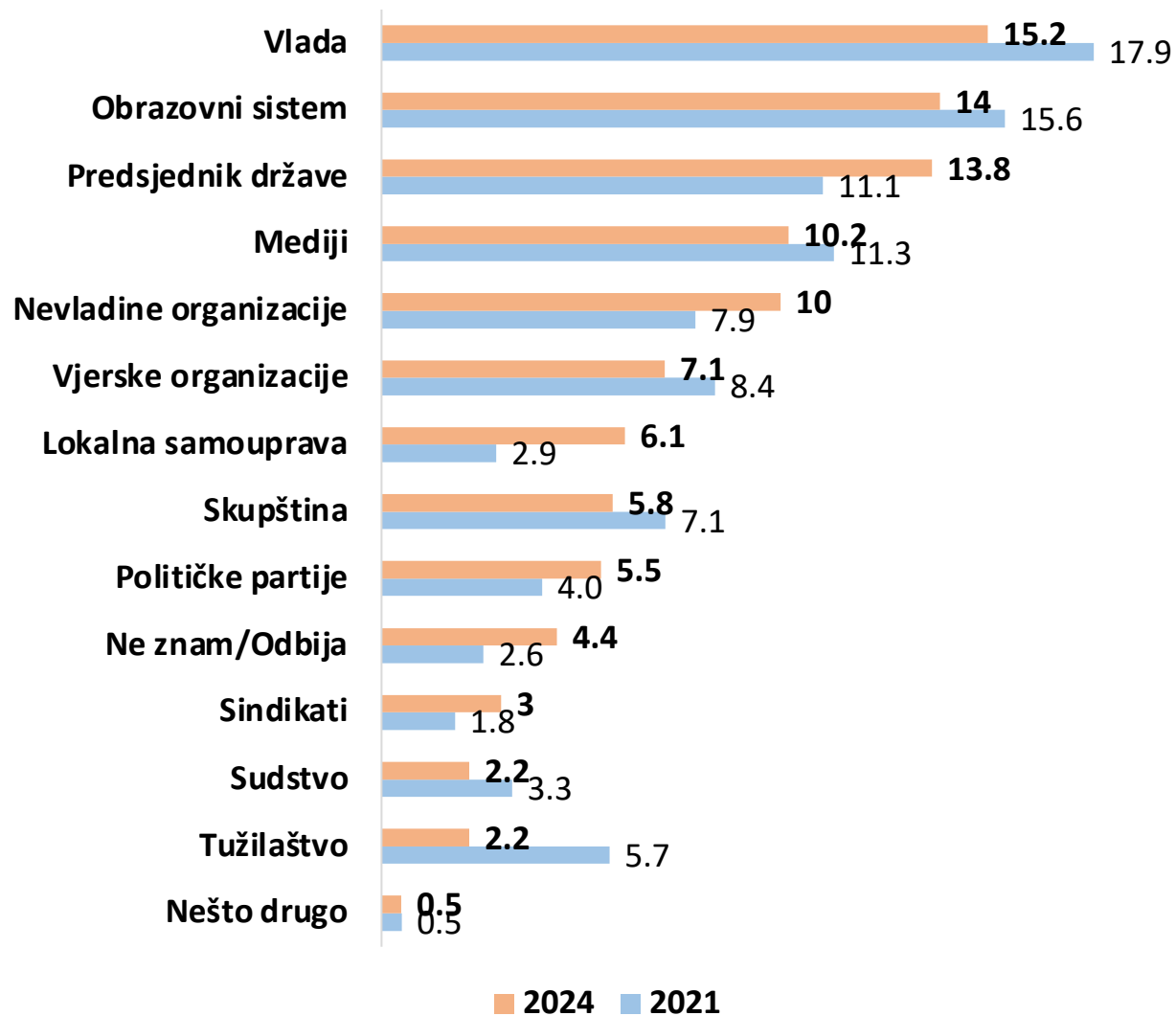
Kako biste okarakterisali NVO?

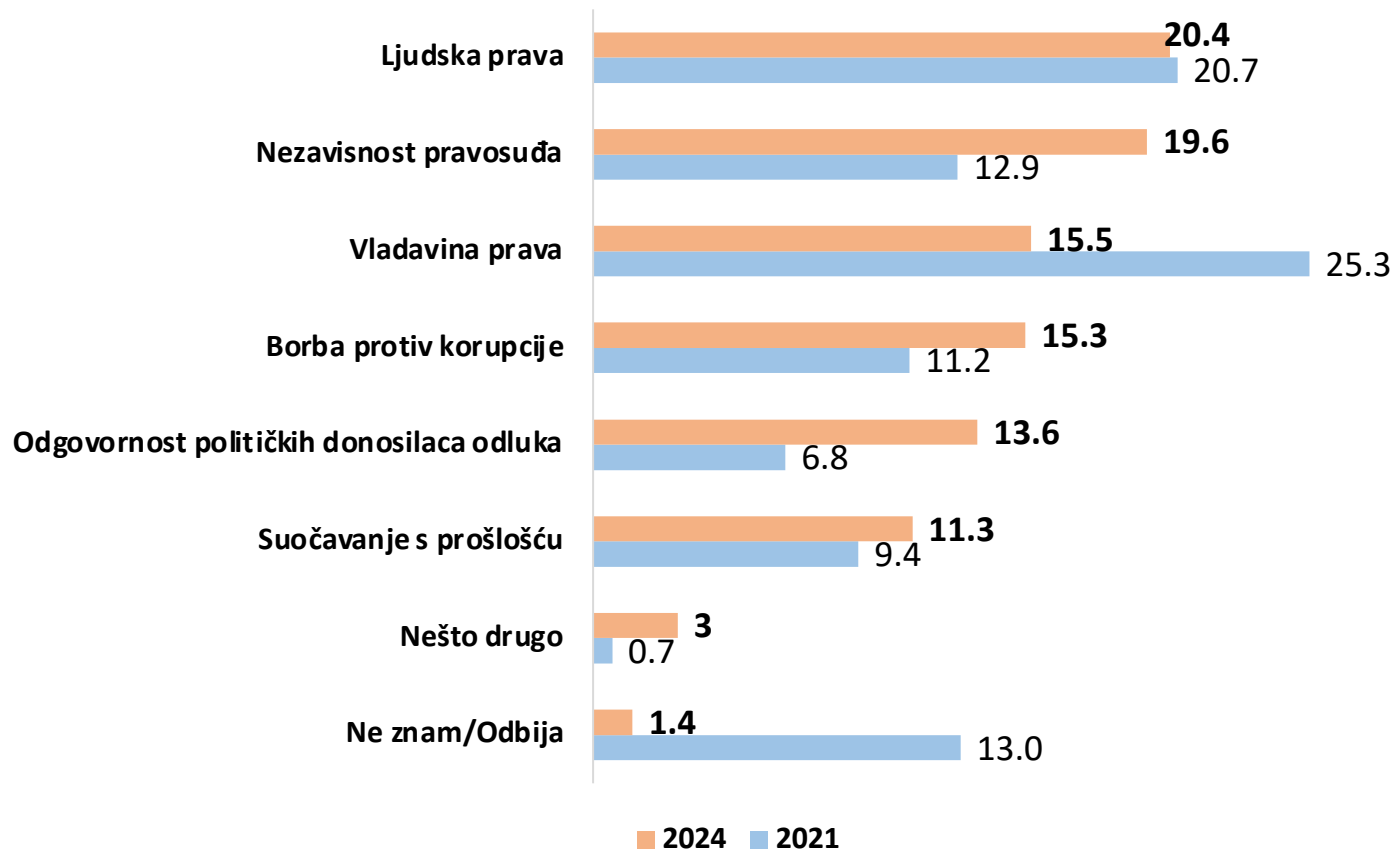
NVO su, u oba talasa, dominantno viđene kao moderne, uspješne, pouzdane, brze, dostupne, one koje pomažu, stručne, važne i potrebne, pri čemu se u skoro svim ovim kategorijama bilježi rast pozitivnih karakteristika NVO od 2021. do 2024.

Ko je od navedenih društvenih aktera ključan u promovisanju demokratije u našem društvu?

Vladu su građani i građanke, kao i u prošlom talasu, izdvojili kao ključnog aktera u promovisanju demokratije u našem društvu, uz pad očekivanja (sa 17.9% u 2021. na 15.2% u 2024), a slijede obrazovni sistem, predsjednik države, mediji, i NVO koje u tom dijelu imaju rast u odnosu na 2021.

Koja su od pitanja koje NVO otvaraju važna za demokratizaciju i evropeizaciju društva?

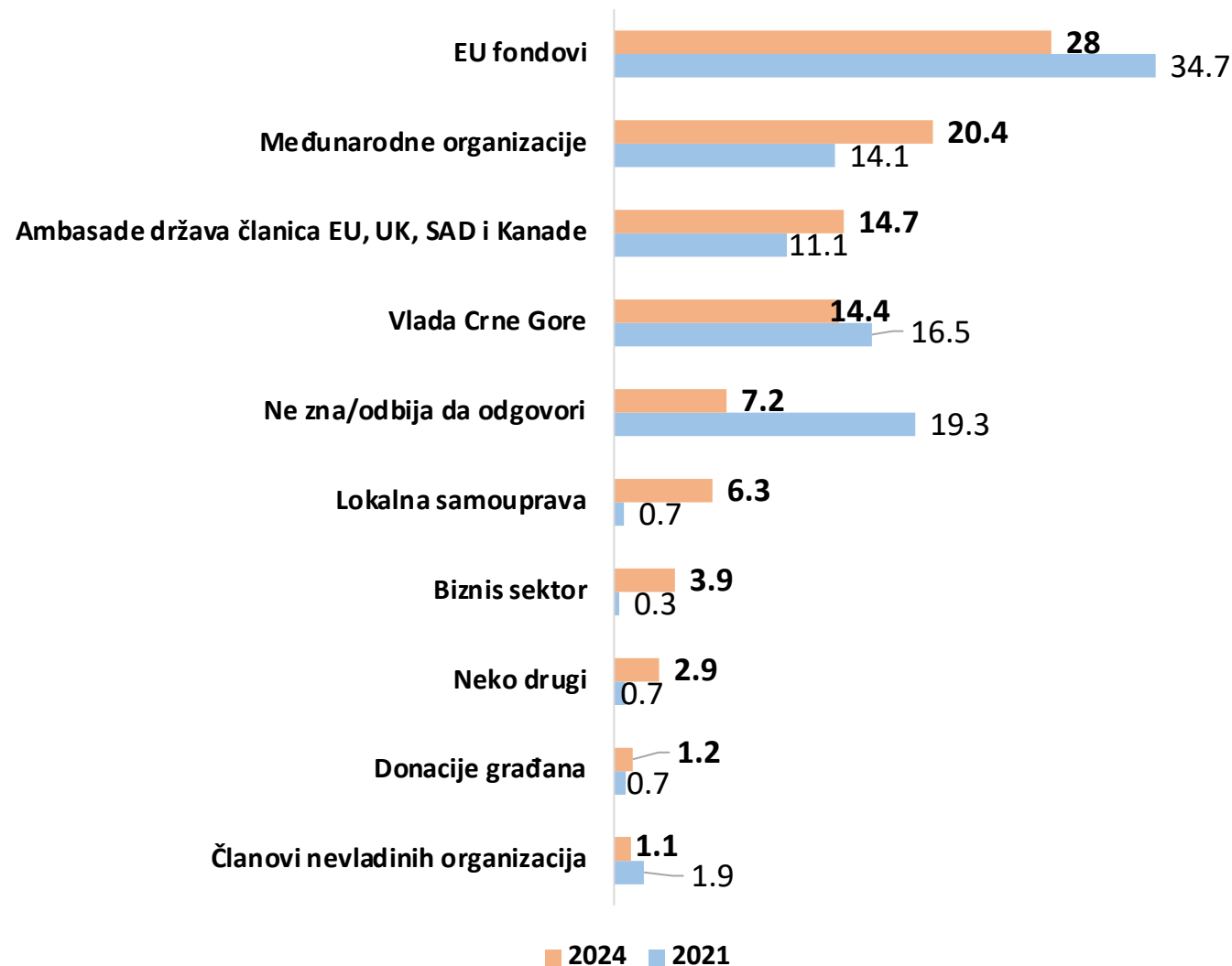
Kao najvažnija pitanja koja NVO adresiraju u demokratizaciji i evropeizaciji društva, pozicioniraju se **ljudska prava, nezavisnost pravosuđa i vladavina prava**, pri čemu procenti važnosti ovih tema variraju u odnosu na prethodni talas.

Tu je i **borba protiv korupcije**, a **značajno je porasla percepcija teme odgovornosti političkih donosilaca odluka**, dok se rast bilježi i oko pitanja **suočavanja s prošlošću**.

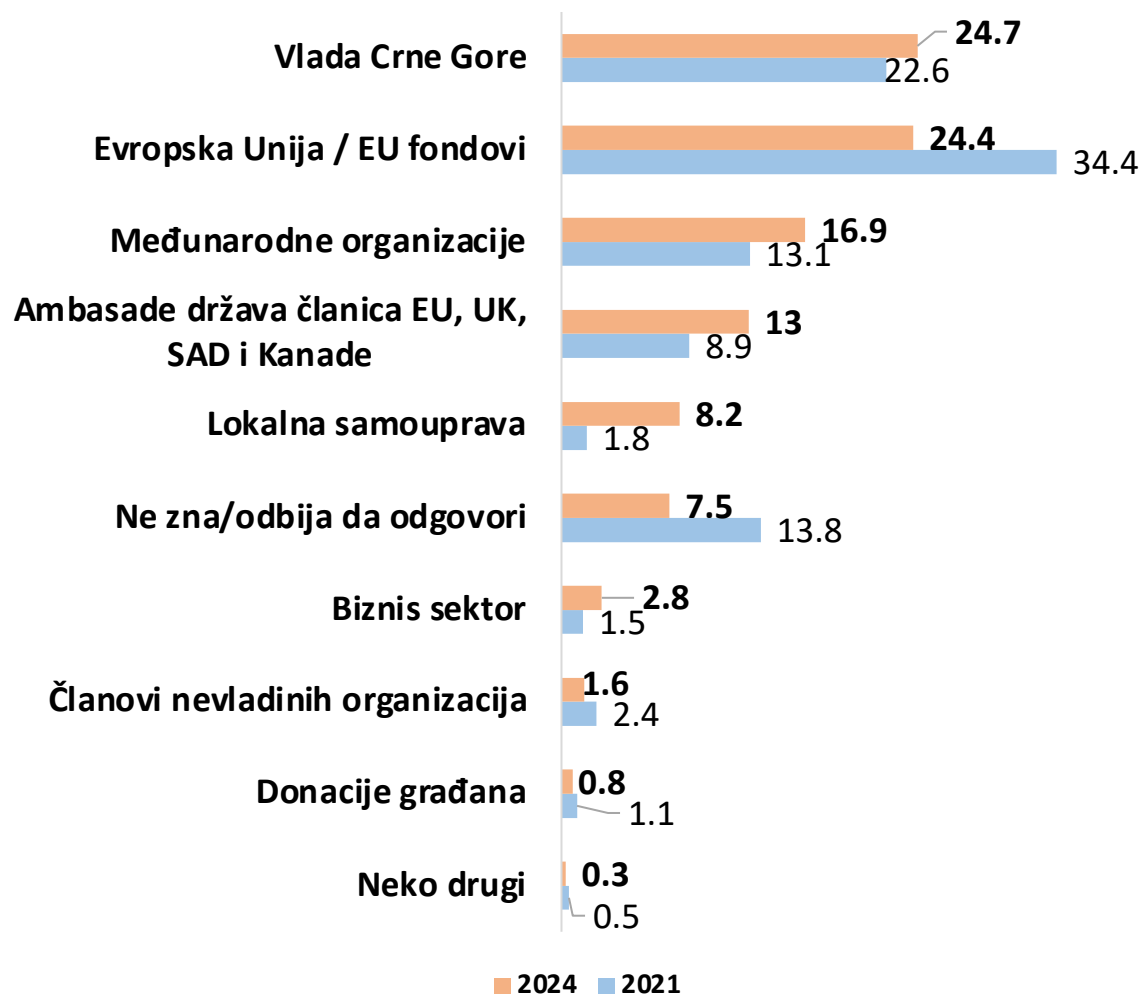
Prema Vašem mišljenju, koji su glavni donatori NVO u Crnoj Gori?

Međunarodni donatori se prepoznaju kao glavni u finansiranju NVO, a primarno EU fondovi, zatim međunarodne organizacije pa ambasade država članica EU, UK, SAD i Kanade.

Bilježi se pad u percepciji Vlade kao glavnog donatora, a raste broj onih koji u tom pogledu vide više lokalne samouprave, biznis sektor, itd.

Prema Vašem mišljenju, ko bi najviše trebao da podržava NVO u Crnoj Gori?

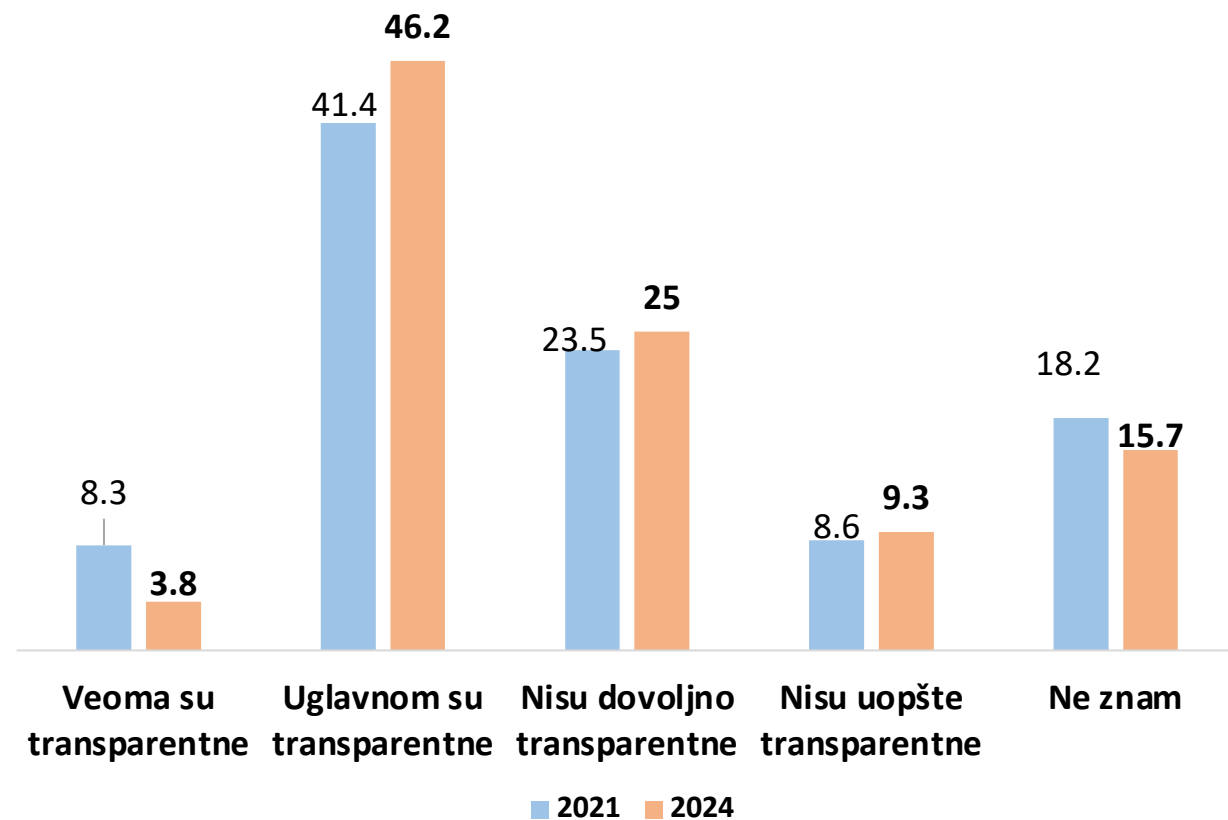
Približan je procent (oko 24%) građana i građanki koji smatraju da Evropska unija/EU fondovi i Vlada Crne Gore treba da podržavaju NVO u Crnoj Gori.

Slijede međunarodne organizacije, ambasade država članica EU, UK, SAD i Kanade, ali lokalne samouprave.

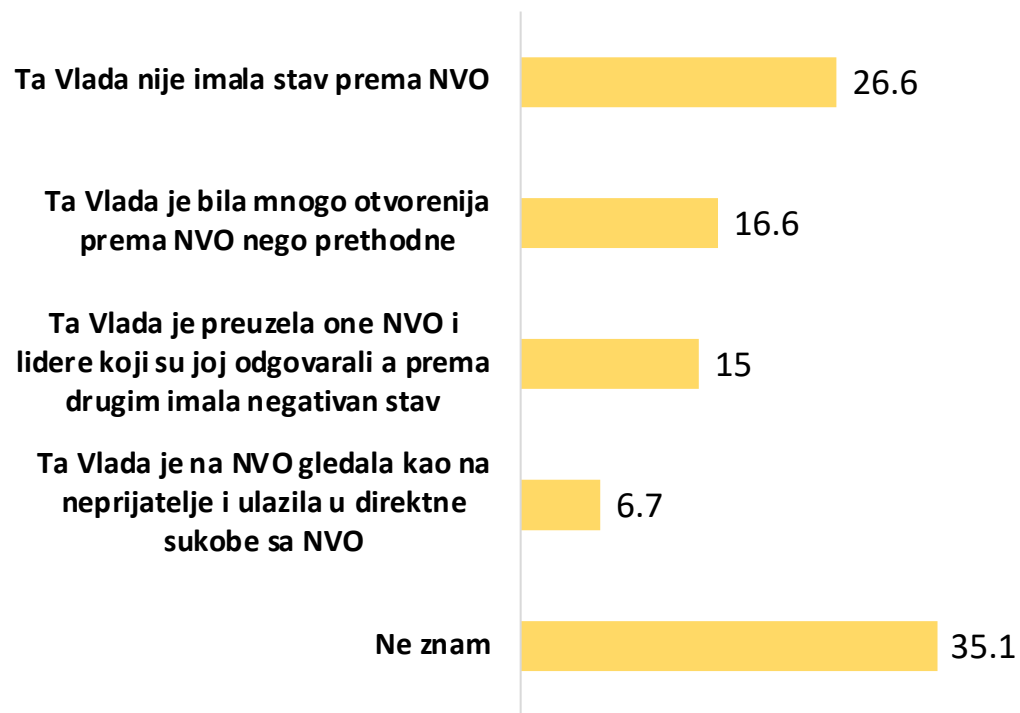
Koliko su NVO transparentne u svom radu?

Polovina građana i građanki (50%) smatra da su NVO uglavnom ili veoma transparentne u svom radu, što je na istom nivou kao 2021. godine (49.7%)

Porastao je broj opredijeljenih oko ovog pitanja i onih koji nisu na poziciji da su NVO transparentne (34.3% u 2024. u odnosu 32.1% u 2021).

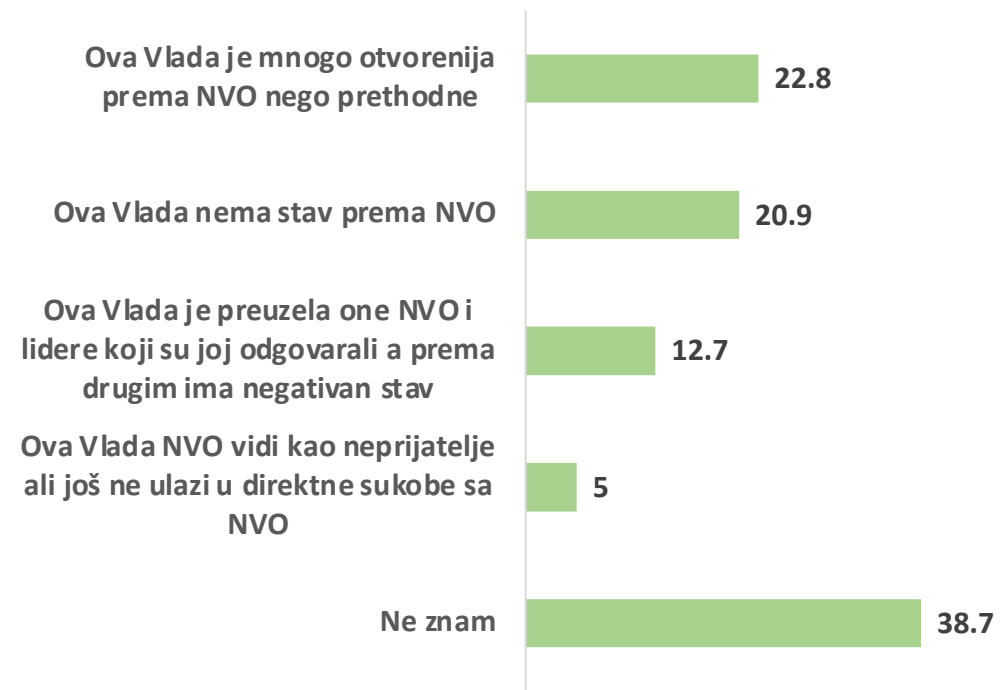
Kakav je, po Vašem mišljenju, bio odnos Vlade Dritana Abazovića prema NVO?

Značajan procenat (26.6%) percipira da Abazovićeva Vlada nije imala jasno definisan stav prema NVO, a 16.6% da je Vlada bila otvorenija prema NVO u odnosu na prethodne vlade.

Oko 15% anketiranih je tu Vladu vidjelo kao selektivnu u saradnji, favorizujući NVO i lidere koje su joj odgovarale, dok je prema ostalima imala negativan stav, a 6.7% da je ta Vlada gledala na NVO kao na neprijatelje i ulazila u direktne sukobe sa NVO.

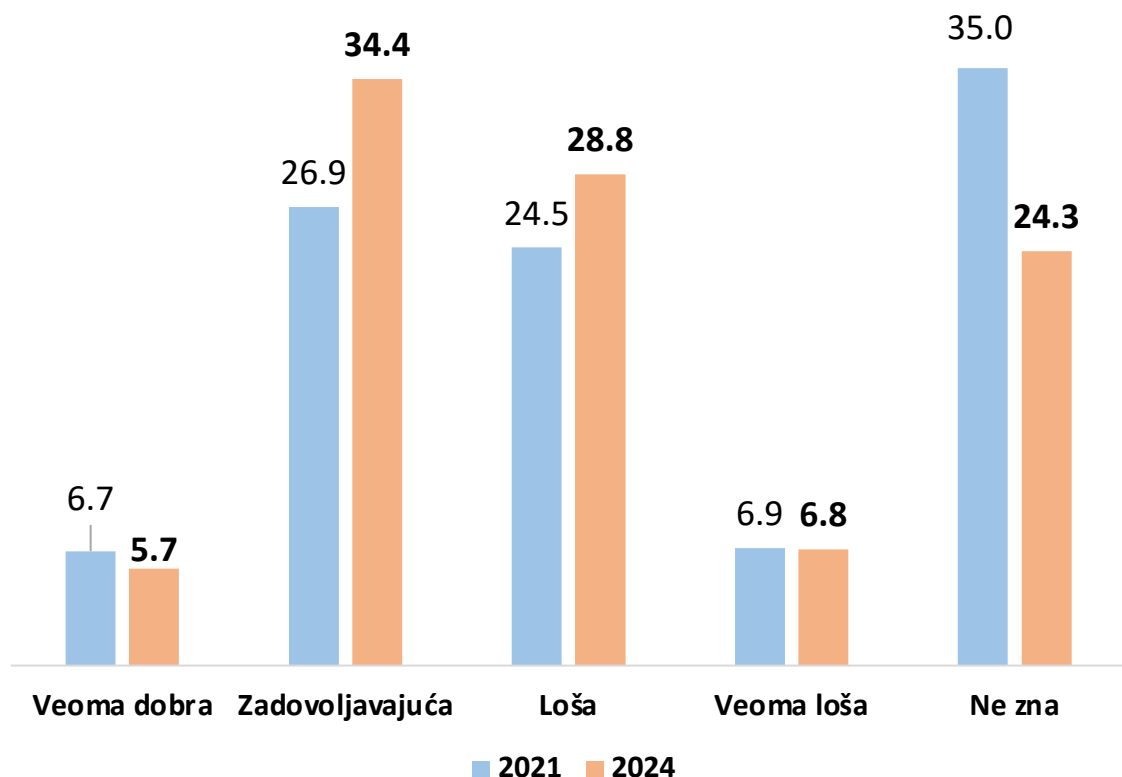
Kakav je, po Vašem mišljenju, stav Vlade Milojka Spajića prema NVO?

U ovoj fazi, 22.8% anketiranih je na stavu da je Vlada mnogo otvorenija prema NVO u odnosu na prethodne vlade, dok 20.9% ispitanika vjeruje da Vlada nema jasno definisan stav prema NVO.

Oko 13% ovu Vladu vidi kao selektivnu u saradnji sa NVO, favorizujući one koje su im odgovarale, dok prema ostalima imaju negativan stav, a 5% smatra da ova Vlada NVO vidi kao neprijatelje, ali još ne ulazi u direktne sukobe sa NVO.

Kakva je saradnja između Vlade i NVO u Crnoj Gori?

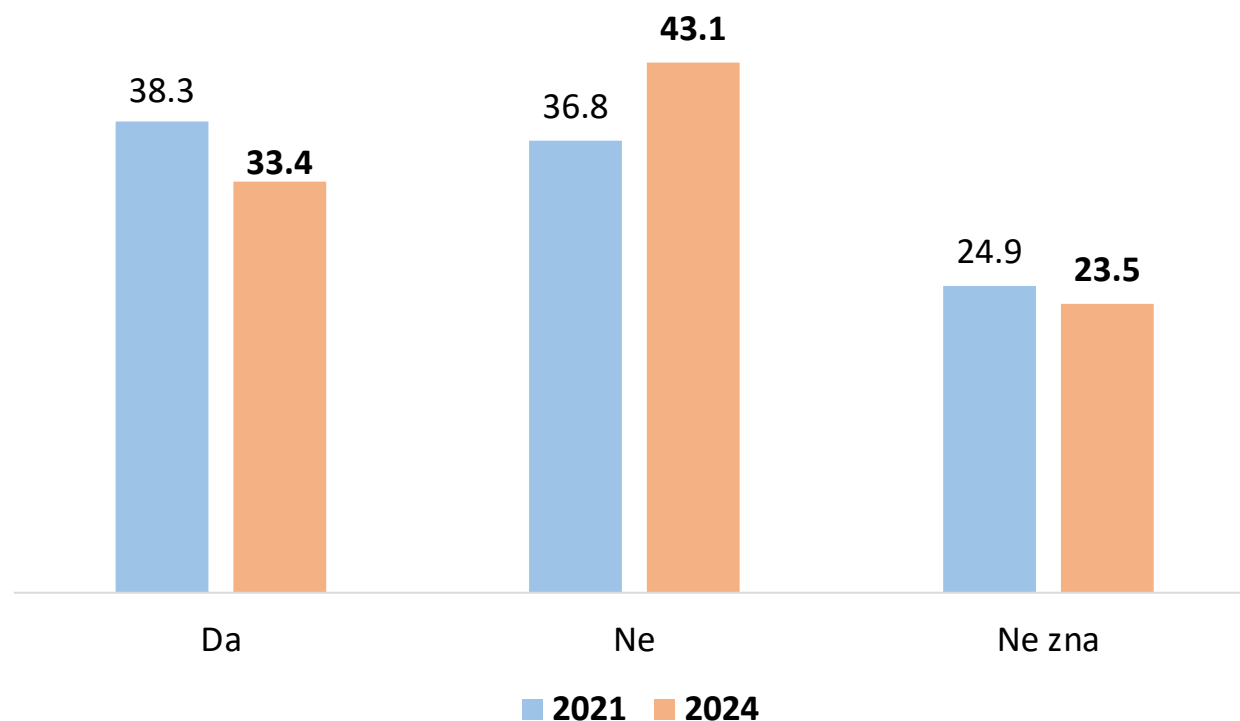
Opšta percepcija o saradnji između Vlade i NVO uglavnom je podijeljena, sa povećanim brojem građana i građanki koji smatraju da je ta saradnja zadovoljavajuća (sa 26.9% na 34.4%), ali i sa rastućim brojem onih koji je vide kao lošu (sa 24.5% na 28.8%).

Značajno opada broj neopredjeljenih oko ovog pitanja.

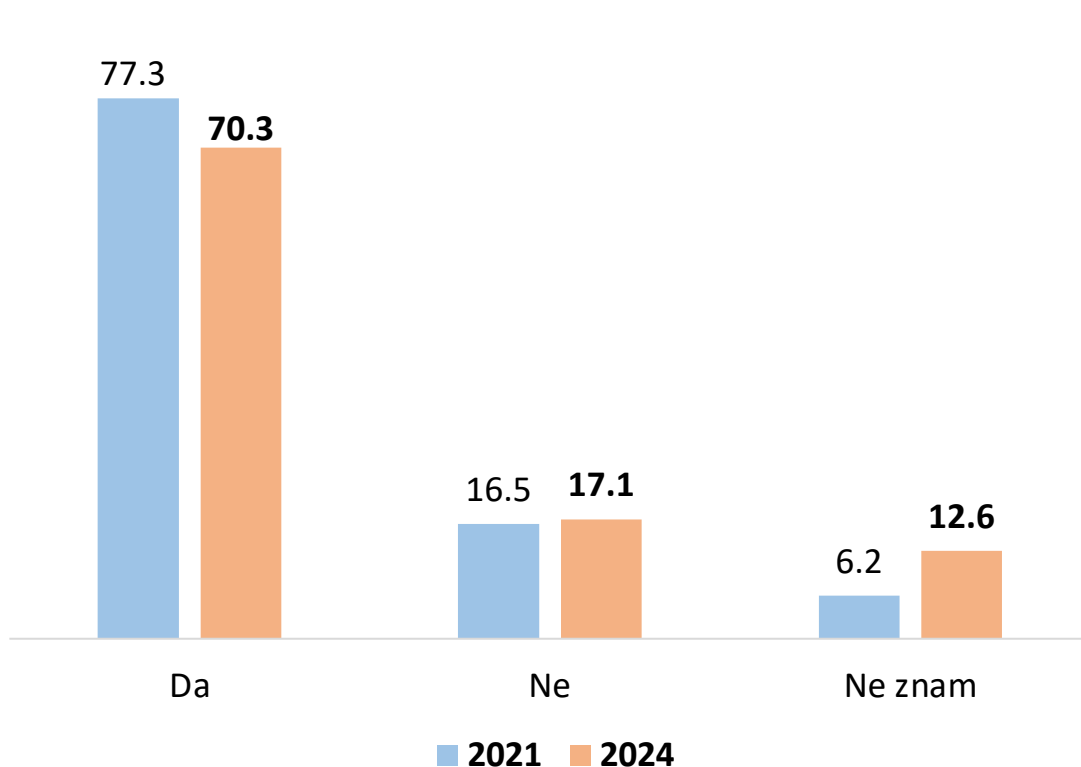
Da li u Crnoj Gori postoje uslovi za razvoj NVO koje mogu slobodno da kritikuju i ograničavaju vlast kada je to potrebno?

Značajno je porastao je broj onih koji smatraju da u Crnoj Gori ne postoje uslovi za razvoj NVO koje slobodno kritikuju ograničavaju vlast kada je to potrebno – sa 36.8% iz 2021. na 43.1% u 2024.

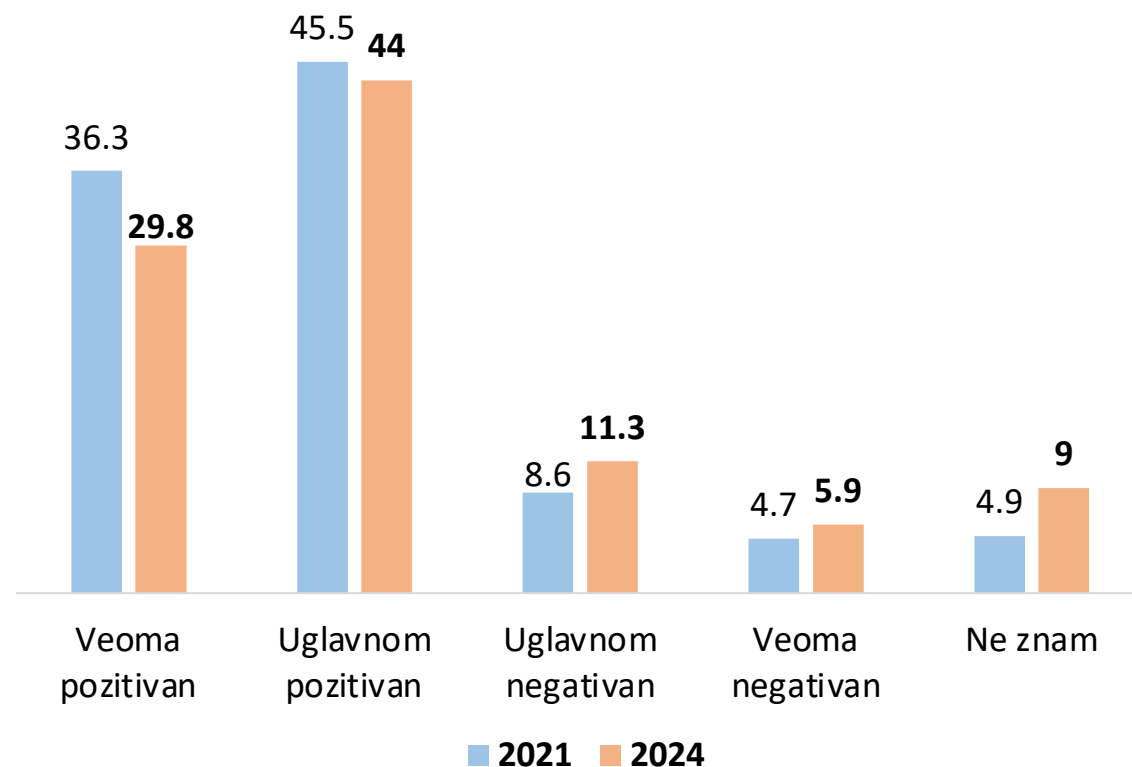
Istovremeno, opao je broj onih koji cijene da ova sloboda nije ugrožena – sa 38.3% u 2021. na 33.4% u 2024.

Da li podržavate članstvo Crne Gore u EU? Kakav je Vaš generalni stav o EU?

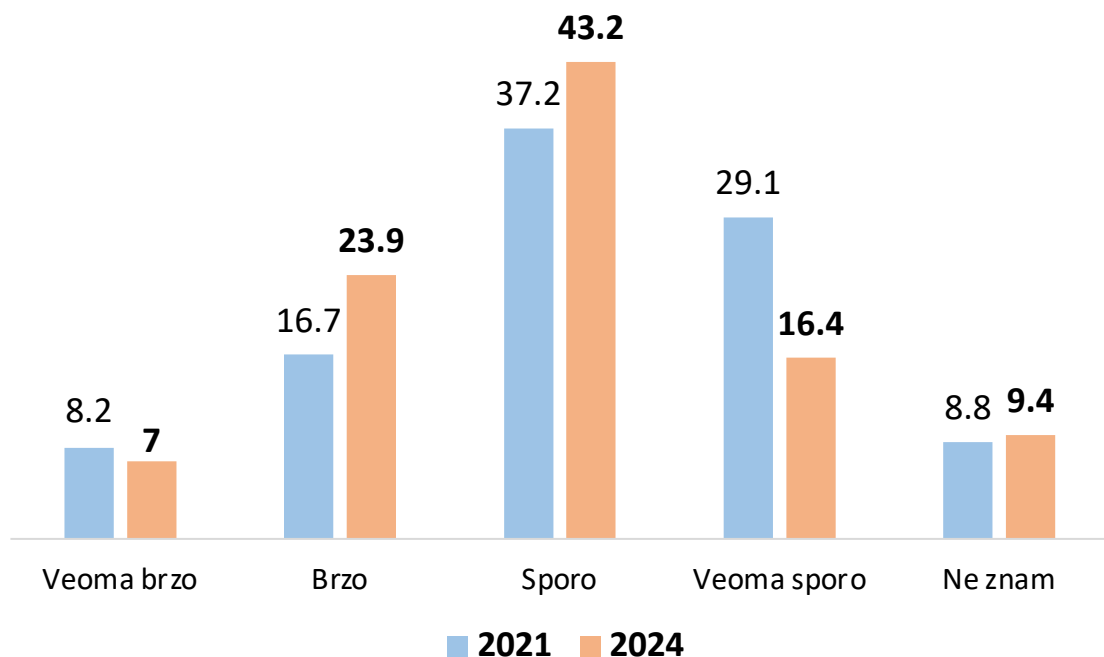

U odnosu na istraživanje iz 2021, **bilježi se pad podrške članstvu Crne Gore u EU (sa 77.3% na 70.3%)**. Članstvu se protivi 17.1% što je približno ranije procentu, dok **raste broj neopredjeljenih oko ovog pitanja**.

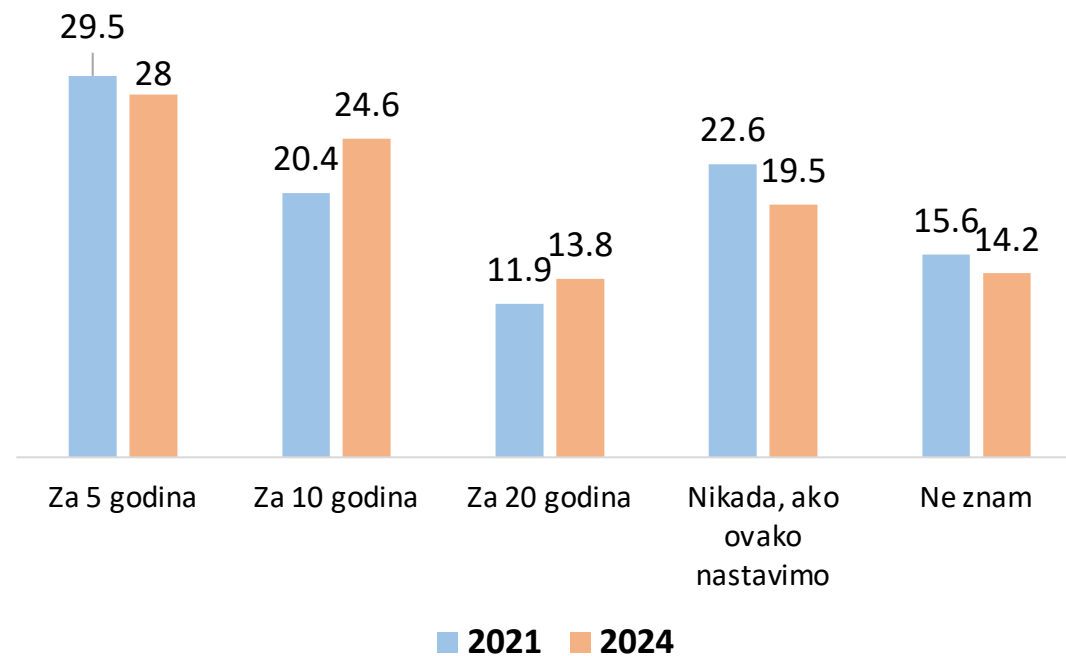
U odnosu na istraživanje iz 2021, **bilježi se i pad pozitivnog stava o EU (sa 82% na 73.8%)**, uz rast onih koji imaju uglavnom ili veoma negativan stav (17.2 % u 2024. u odnosu na 13.3% u 2021).

Prema Vašem mišljenju, kojim tempom se Crna Gora kreće u procesu pregovaranja sa EU?

Većina od skoro 60% smatra da se Crne Gora kreće sporo ili veoma sporo ka EU, ali je taj procenat ipak manji nego 2021, a paralelno je za 6% veći i procenat onih danas vide određeno ubrzanje na tom putu.

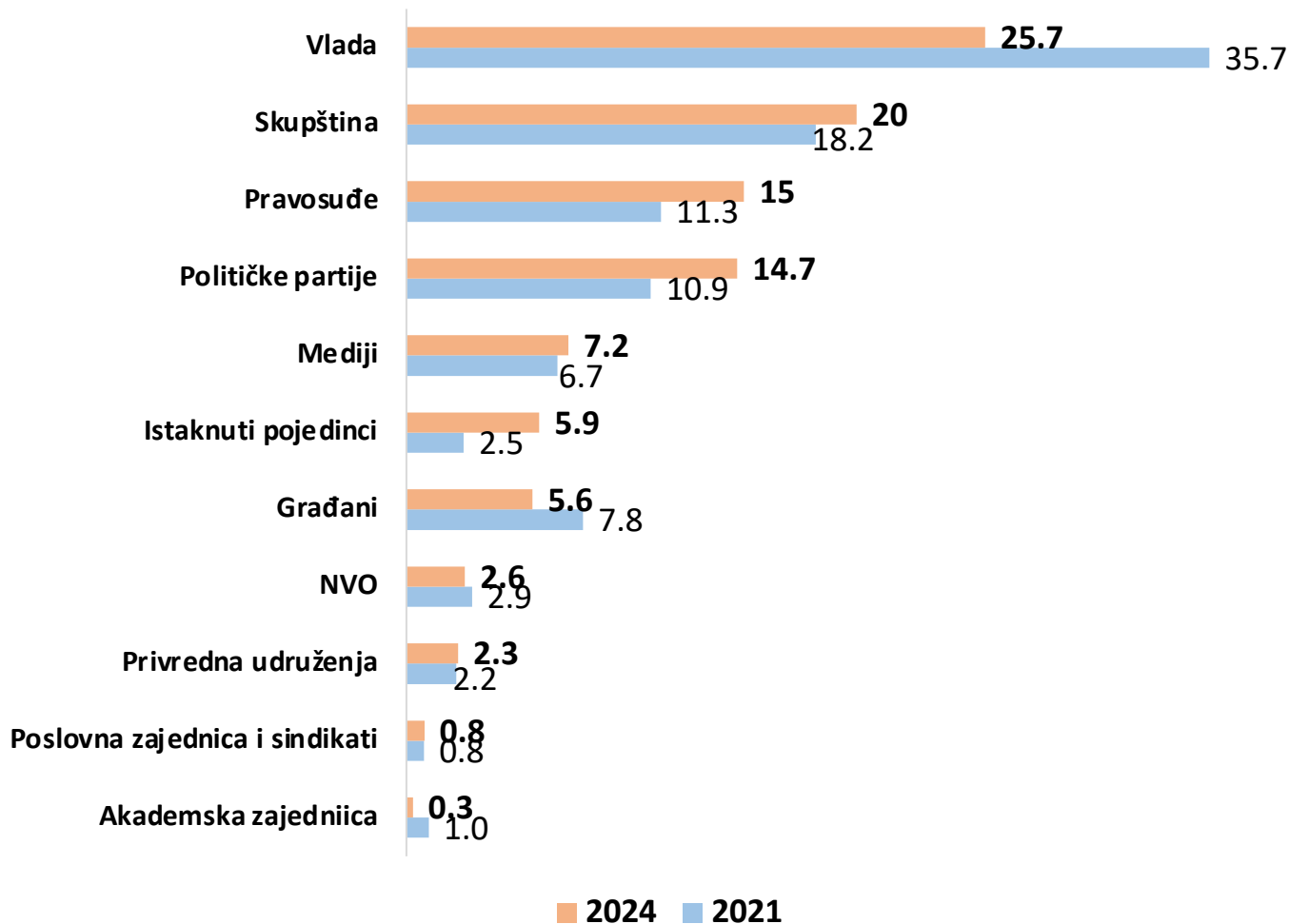
Što mislite, ovim tempom, kad će Crna Gora postati članica EU?

Nešto više od četvrtine građana i građanki (28%), samtra da će Crna Gora za 5 godina postati članica EU, četvrtina je na poziciji da će to biti za 10 godina, a 13.8% da će to biti za 20 godina.

Skoro petina smatra da nikada nećemo postati članica EU.

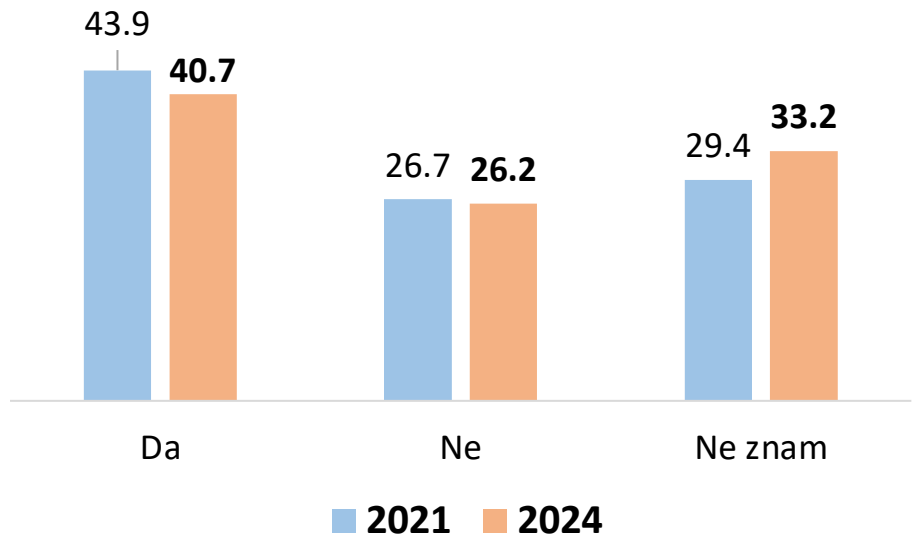
Prema Vašem mišljenju, ko je najodgovorniji za dinamiku procesa pristupanja Crne Gore EU?

Vlada se vidi kao najodgovornija za dinamiku procesa pristupanja, ali je taj procenat opao za 10% u odnosu na raniji talas iz 2021.

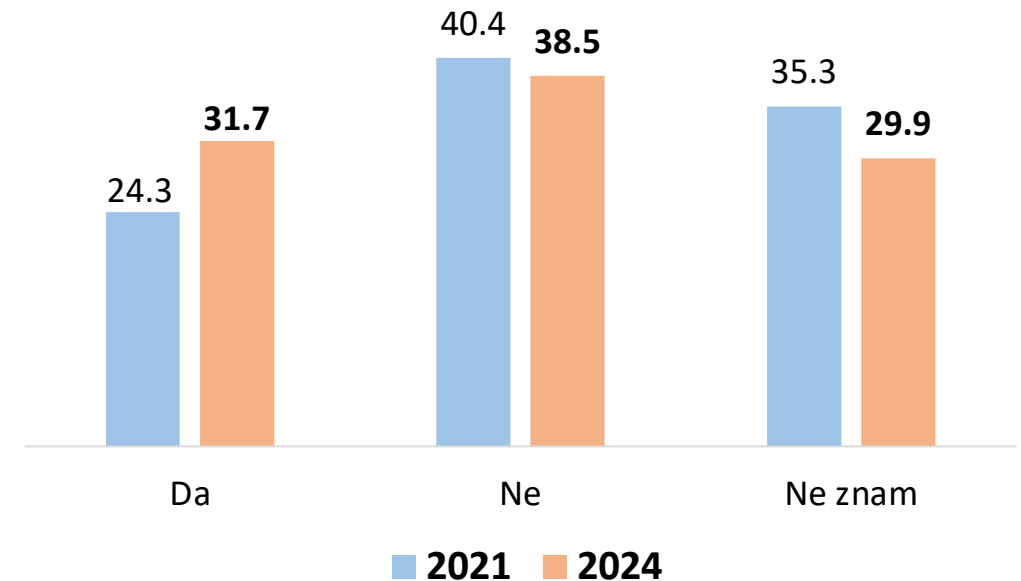
Slijedi Skupština, zatim pravosuđe, dok se bilježi rast u percepciji odgovornosti političkih partija i istaknutih pojedinaca.

Da li NVO imaju ekspertizu/znanje u oblasti evropskih integracija?

Oko 41% građana i građanki smatra da NVO imaju ekspertizu/znanje u oblasti evropskih integracija, što je blagi pad (3.2% u odnosu na 2021). Skoro je identičan procenat u oba talasa onih koji ne dijele taj stav (26%), dok raste broje neopredjeljenih oko tog pitanja.

Da li vlasti slušaju stavove NVO oko procesa evropskih integracija i obaveza Crne Gore na tom putu?

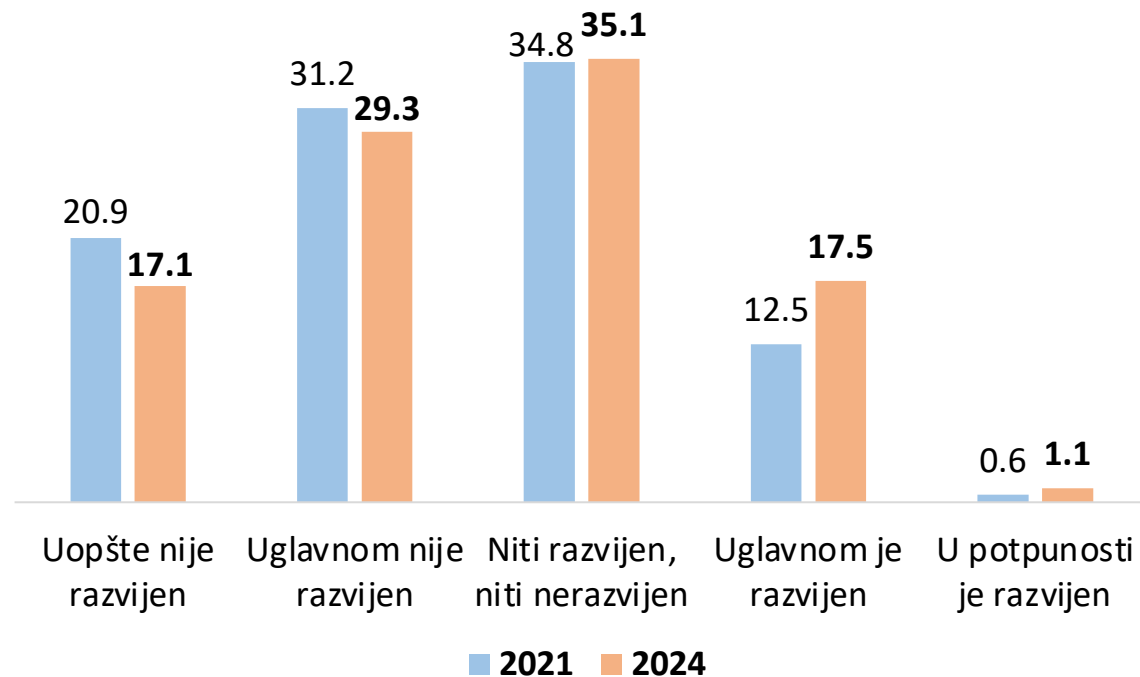
Skoro dvije petine (38.5%) anketiranih, slično prethodnom istraživanju, smatra da vlasti ne slušaju stavove NVO oko procesa evropskih integracija i obaveza Crne Gore na tom putu.

Suprotnog je stava trećina (31.7%), što je rast u odnosu na 2021. za 7.4%.

Socijalni dijalog sindikata, poslodavaca i vlasti o razvoju, zaradama, zapošljavanju i dostojanstvenom radu i radnim i socijalnim pravima je temeljna, demokratska vrijednost i uslov za EU integracije. U kojoj mjeri je u Crnoj Gori razvijen socijalni dijalog?

Skoro polovina građana Crne Gore - 46.4% smatra da socijalni dijalog uglavnom ili uopšte nije razvijen, što je pad za skoro 6% u odnosu na 2021. godinu.

Više od trećine ne može jasno da se odredi, a oko petine (18%) je na poziciji da je socijalni dijalog u Crnoj Gori razvijen, što je rast za 5% u odnosu na 2021.godinu.

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

M'BASE

OD OSNOVNIH USLUGA — DO OBLIKOVANJA POLITIKA

Centar za
gradansko
obrazovanje

Centre
for Civic
Education

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

CZIP

PO
LITI
KON

VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE

MINISTARSTVO
EVROPSKIH POSLOVA